

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

3-szorosos betűk sor egyenest 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitászor 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemes
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résszvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, február 14.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérolk: Állami gyermekrablás.

A varmegye pótadója.

A kulturpalota dolga.

Az arad - nagyikkindai vasut.

Kardosok a politikában.

A nap furcaságai.

Ostromállapot az aradi gyermekmenhelyen.

A hadsereg ügyei.

Főurak Gurahoncon.

Az aradi román klub.

Zsur-témák.

Krammer Teréz póre.

Téma: Az új magyar Dante. Irta: Szentirmay

Géza dr.

Állami gyermekrablás.

Arad, február 13.

A mezőkovácsi csendőrök elkoboztak tizenöt cigánygyereket. A kobozásra kétféle ok szokott lenni. Vagy rossz az elkobzott valami: például egy fazék hamisitott tejfel. Vagy pedig rosszra használják az inkriminált objektumot: mondjuk, az orvvadász mordályát. A cigánygyerekekről aligha lehetett kisütni, hogy rossz anyagból valók, ártalmasak; hiszen alig pár esztendeje cipelik őket a szutykos, átalvető batyuban, a nyikorgó cigánykocsi szalmás fenekén. Hát bizonyosan az vélelmezett, hogy rosszra fogják használni őket, amire megnőnek. Mivel pedig az ügyesség az eleven kobozmányok megőrzésére nem válik, hát a csendőrök nyugtázás ellenében átadták őket az állami gyermekmenhelynek s a menhelyet pedig őrzőjüket vigyázza, nehogy a kóbor or-

dasok megrohanják és vissza akarják szerezni a mellőlük eltépett kölyköket.

Tartozunk a derék csendőröknek, hogy mindjárt megjegyezzük: ez törvényes módon, a magas belügyminiszteriumnak rendelete szerint történt. A rendelet szerint a hét éven aluli erkölcsi züllésnek kitett gyermekeket erőszakkal be lehet vinni az állami gyermekmenhelyekbe. S ugyan hol kísérténé a gyerekeket a biztos erkölcsi züllés jobban, mint a csergés cigányok oldalán, a hivatás-szerű ló-lopás és baromfi-csempészet levegőjében? Erre joguk volt, — sőt nem tartjuk a kombinációból kirekesztendőnek azt a lehetőséget, hogy a tömeges gyermekelkobzás a cigányügy rendezésével megbízott miniszteri biztos, Joannovich Sándor miniszteri tanácsosnak nem régen fölvetett tevékenységével van kapcsolatban. Az apró epizód mint a cigányügy rendezésének nevezetes részlete tűnik elő: a kóbor senkinéptől el kell venni a gyerekeket, s hasznos, dolgotudó, becsületes embereket nevelni belőlük.

És a huszadik század embere mégse tud bennük megnyugodni. És kizártnak tartjuk: de ha annak a tizenöt purdának szülője csakugyan föllázítaná az egész sátorlaja cigányságot, s Nagyida módjára ostromot vezetne az aradi állami gyermekmenhely ellen, — akkor mi fölűtnénk a boldogult József főherceg cigány nyelvtanát, a *Románó csibakéro sziklariben*-t, hogy az illető cigányoknak a maguk nyelvén mondjuk meg: „Cigány urak, — önök semmi esetre se lehetnek olyan rosszak, aminőnek a tolvajlásai után meg-

ítelik. Legalább is jobb apák, mint sokan azok közül, akik az aszfalton kóborolnak és hatszáz forint házbért fizetnek.“

Szerencse, hogy az országot polgárai nem olvasnak ujságot, különben megalakulhatnánk a bűnre való lázítás miatt. De a bűnt, ha elkövetnék, ép az enyhíti, ami az államhatalom cselekedetének jogos voltát elvitatja. A gyermek fölött a szülő rendelkezik. Olyan természeti törvény, a mely alól nem ad kivételt az, hogy cigány szülőknél cigány gyermekéről van szó. Igaz, hogy a cigányok elaljasodtak; igaz, hogy a gyerekekre is ez a sors vár; de azért az államhatalom joga az emberi élet fölött való rendelkezésben enygyire nem mehet.

És aztán nem is valószínű, hogy az erőszakkal lemetszett cigánygalyakat sikeresen lehetne a társadalom testébe beoltani. A mesterséges, sőt az erőszakos telepítéseknek alig van valami eredménye. Husz esztendő előtt három vagonrakomány töt gyereket hoztak Aradra a felvidékről, hogy iparosokat, boltosokat neveljenek belőlük. Látni valahol a nyomukat? Tíz esztendő előtt ötven székely gyereket hoztak, ültettek el az aradi műhelyekbe. Alig egy év után egy is alig maradt belőlük. Pedig a töt, a székely vér tisztább, mindenek fölött erkölcsösebb, hajlithatóbb faj, mint a cigányéi. Mégis az otthon földje visszahuzta őket. Hát vajjon a cigánygyerekeket örökre elszakították a szüleiktől? Különösen, ha — ami az állami gyermekmenhelyekben rendszer, —

Az új magyar Dante.

Irta: Szentirmay Géza dr.

Talán az egész világ irodalomban nincs egyetlen egy költő se, akit annyiszor és annyi nyelvre lefordítottak volna, mint Dantet. Közel hatszáz éve, hogy a „Szinjáték“-ot ismerik; s e hosszú idő alatt a művelt nemzetek legjelesebbjei tisztelték meg Dantét avval, hogy szinte beteges rajongással merültek el misztikus alkotásaiba, keresvén az utat ahhoz a komoly, nyugalmas, de szomorú üdvösséghez, mely a „Szinjáték“ minden sorát átöngi. Keresik azt az örömtől nélkül való, esőndes lelki-békét, mely minden anyagi pompát üres hivatkozássá törpít s minden földi jóról lemond egy szemernyi igazságért. Keresik, de vajmi kevesen találják meg. Mert az „Isteni Sinjáték“-nál, épen úgy, mint a művészet minden nagy alkotásánál, a lángész fölhuzta maga után a létrát, melyen a teremtés egébe hágott; s az utána vágyakozók hiába ostromolják ezt az eget, mely Dante gigászi szellemének a birodalma.

Sokszor gondolkoztam azon, mi lehet az oka annak a legyőzhetetlen varázsnak, melyet Dantének már pusztán neve is gyakorol az intellektuális emberre. Munkája nem könnyű, olvasmánya, sőt erősen megfekszi az agyat, fárasztja az értelmet, mely idegen világban kalandozik, a hol nyugvó-helyet hiába keres. Ködös, homályos álom-látásként bontakozik ki előttünk „az igazság, a furcsa versek fátyolából;“ s a szokatlan környezet, a középkor meg-

haladott eszméköre, az érzelmek világának egész egyeteme megis lebilincsel bennünket és „keresteti“ velünk a „szent költeményt“, melynek megalkotására „összefogott a föld az éggel“: a hit a tudománnyal.

A legtöbbször „nagy ember“ nevét is leviszi magával a sirba; vagy ha nem, a dicsősége egyre fogy és halványodik, míg végre teljesen homályb: vész. Dantét ellenben nem értették meg korársai, sőt üldözték és megverették; a mi természetes is: mert hiszen a hegyet közeiről nem látni meg. Hányatott élet, hosszú szenvedések után nyomorban halt meg; rangja, méltósága nem volt, dicsőség nem övezte fejét, vagyont szerezni nem tudott, sőt koldusbotra támaszkodva róttá mások lépcsőjét, szűkösen édeglőve a kegyelmkenyéren, melynek javát lepergő könnyei adták meg. De halála után évszázadról évszázadra nőtt a dicsősége; a földből, ahová eltemették, mint új főnix kelt ki a hirtelen és terjedt, hogy lassanként betöltötte az egész világot s ma már mi se homályosíthatja el a ragyogását.

Mi hát az a varázs és mi annak a hatásnak a titka, mely soha el nem évül, sőt egyre őriásodik? Oly kérdés, amelyre felelni nehéz, mert a gényusz forróságának elemelt, az alkotó lélek benső vajudását elmesni nehéz, kivált ha oly hirtelen és váratlan kitöréssel rázza meg a világot, mint a Dante géniusza. Mégis aligha tévedek, ha Dante örök dicsőségét hatalmas egyéniségének erejében keresem: jellemének ama tisztaságában, mely nem fogott rozsdát a

sors ezernyi csapása között se s ha kellett, megtört: — de hajolni nem tudott soha. Egész ember volt, akit semmiféle földi hatalom el nem tántoríthatott ideáljától, aki lelkéből irt, lelkét öntötte bele minden sorba s éppen ezért munkája olyan volt, mint a pálma: — belülről nőtt kifelé.

A „Szinjáték“, melyet az utókor csodálata tisztelt meg az „Isteni“ jeizóval, oly ember munkája, aki „lól harcolta meg az életet“ és — győzött. Legyőzte önmagát, vágyait és reményeit, hogy e titáni alkotással örök emléket állítson magának s örök példát statuáljon minden idők emberének a meggazulásra. Mult és jelen ölelkezik a „Szinjáték“ szédületes koncepciójában; történelmi és legenda, teológia és filozófia mind egyesülnek egy gigászi eszme szolgáltatásban, amelynek célja kettős: — az emberiség megjavítása, meg az erkölcsi és politikai világrend reformálása. Ezek szerint a cél, melyet Dante szolgáltni akart, vallási és politikai isegyszersmind: véget vetni a földi élet nyomorúságának s biztosítani a földöntúli élet boldogságát. A „Szinjáték“ tehát a büns ember megváltásának s a nemzetek politikai és erkölcsi újjászülésétének kettős eposója.

E kettős cél és hivatás teljesítésében a világi főbűnök gátolják az embert: az érzékenység, a kapzsiság és a gőg (s Párduc, a Farkas és az Oroszlán, melyek Dantonak utját állják) továbbá a pártvillongások; s különböző bűnök és szenvedélyek miatt hatalmasodik el a nyomor és szenvedés a földön s veszt el a z

a gyerekeket bizonyos idő múlva falura adják ki gondozás végett.

Hát ez a kegyetlen módszer még csak nem is vezet eredményre. A tizenöt rajkóval most már lesz, ami lesz; de ezt a módot ki kell hagyni a cigányügy orvos-ságai közül. Hallottunk olyan javaslatot: ne adjanak nekik lótartrási engedélyt, aztán egy helyhez szoknak. Ezt megtehetik. De a gyerek nem ló. S miután a cigányokat a természet ösztöne gyermektartrásra vezeti, a természetnek ezen rendelkezését az állam nem változtathatja meg és nem tilthatja el a gyermektartrást. S vajjon szelidebbek, erkölcsösebbek lesznek az apák, az anyák, ha az állam a gyerekeiktől megfosztja?

A kóbor cigányokat egy helyhez kell kötni. Hogy ez sikerüljön, semmiféle eszköz nem lehet elég erős és elég kegyetlen. De az állam, a családi élet szentségének őre, nem nyújthat semmiféle körülmények között példát arra, hogy szétarabolja a családot, amelyet a fertő leg-alján is a szülői és gyermeki vonzódás köt össze.

Tizenöt rajkó, akik még semmit se tudnak a világról, visszasír a pipafüstös anyai csók, meg a szeretetteljes ütlegek után, amiket az apjuktól kaptak. A havas országuton pedig néhány fűtős ember káromkodva szidja a pandurokat, amiért a gyerekeket előre becsukják a lovak miatt, amelyeket csak esztendők múlva fognak ellopni. S ha ujságolvasók lennének, a rajkók is, meg a dádik azt mondanák:

— Uristen, mért kellett a dánosi affért ép rajtunk megboszulni?

+

A képviselőház ülése. Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház legközelebbi ülése minden valószínűség szerint e hónap 20-án lesz. Addig a delegációk befejezik ugyanis hosszúra elnyúlt tanácskozásukat, amelynek sem jelentősége, sem eredménye úgy sem volt. A képviselőház néhány apróbb formáság után nyomban

megkezdí a házszabályrevízió tárgyalását, amelynek vége egyelőre beláthatatlan. A pártközi konferencia összehívására *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter még e hét végén megteszi a lépéseket.

A vármegye pótadója.

A románok készülődése.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 13.

Az országgyűlési nemzetiségi párt román csoportja, mint azt az *Aradi Közlöny* megírta, a politikai élet szervezése és a párttagok társadalmi érintkezésének interzivebbé tétele céljából elhatározta, hogy Aradon politikai klubot alakít, amely a párt szervezését irányítja és megvalósítja. A klub már meg is kezdte működését.

Az aradi központi pártiroda a február 17-ikén tartandó megyei közgyűlésre a megyei törvényhatósági bizottság román tagjaihoz felhívást intézett, amelyben tudtukra adja, hogy a közgyűlésen vegyenek teljes számban részt. Egyszersmind értesíti az összes párttagokat arról, hogy a törvényhatóság tagjai február 16-án az országgyűlési nemzetiségi párt román osztályának helyiségében (Aradon: Luter Márton utca 2. szám, Suciu ház) értekezletre gyűlnek össze.

A vármegyei rendkívüli közgyűlést tudvalevőleg azért hívta össze *Dálnoki-Nagy Lajos* alispán, hogy az újból tárgyalja a másfél százalékban kivetendő pótadó kérdését. A vármegye őszi rendes közgyűlésén ugyanis a törvényhatóság elhatározta a nyugdíjalap dotálására a másfél százalékos pótadó kivetését. A belügyminiszter a román bizottsági tagok felebezése folytán ezt a határozatot feloldotta s a közgyűlést új határozathozatalra utasította.

Egyik munkatársunk ma beszélgetést folytatott *Suciu János* dr. román országgyűlési képviselővel, aki egyszersmind megyebizottsági tag is, a kérdés felől, és aki a következőképpen nyilatkozott a román bizottsági tagok álláspontja felől:

— A román bizottsági tagok a hétfői közgyűlésen is teljes erejükkel arra törekuszenek, hogy

a pótadó meg ne szavaztassék. Nem mintha a nyugdíjalap dotációja ellen lenne nekünk észrevételünk. Sőt ellenkezőleg! Mi mindig azt mondtuk, hogy a megyei tisztviselők fizetését úgy kell rendezni, hogy azok abból tisztességesen meg is élhessenek s e szerint a magasabb nyugdíj ellen sem emelnék kifogást.

Azonban mi az ellen tiltakozunk, hogy a vármegyei tisztviselők még olyan esetekben is, amikor a közgyűlésnek a nyugdíj jogosultságot meg kellene tagadnia, a rendes járandóság nál nagyobb nyugdíjjal, mintegy különös kitüntetéssel küldi nyugalmába azokat a tisztviselőket is, akiknek működésével sem mi, de egész bátran elmondhatom, az egész közgyűlés sincs megelégedve.

Mi a dolgos, kötelességét teljesítő tisztviselőt feltétlenül honoráljuk és ha betegség miatt vagy szolgálati ideje letelte után nyugdíjra tart számot, akkor törvénynek megfelelően nyugdíjazni is akarjuk. De azokat, kik a hivatalos órák alatt is vadászatra járnak, a felekkel szemben megkülönböztetett eljárásnak adnak helyet, sőt, mint a nép közt élő honoratiorok a nemzetiségi gyűlölséget szítják is, azok kedvéért csak nem adóztatjuk meg a népet!

Csak a közel múltban nyugdíjazott a vármegye egynehány olyan tisztviselőt, a kik például a *Krivány-féle* sikkasztást legalább is évekkkel előbb kideíthették volna, ha nem gyakorolnak vele szemben elnézést. Meg vagyunk továbbá győződve arról, hogy a járásai tisztviselők közt a legrosszabbul fizetett járásai irnokok végzik el lelkiismeretesen dolgaikat, míg a többiek legfeljebb akkor dolgoznak, ha nemzetiségi ügyekben kell intézkedniök. Nem akarunk mi mást, minthogy a vármegyén is pontos és lelkiismeretes munkát végezzen a tisztviselői kar s ne higgye azt, hogy a vármegye még ma is kizárólagos területét alkotja néhány kivételes egyénnek, a mi a demokratikus gondolkodással egyáltalában nem fér össze.

A hétfői közgyűlésen újból elmondjuk érveinket s azt hisszük, hogy ebben a kérdésben most már, a miniszter döntését is ismerve, a törvényhatósági bizottsági közgyűlés többsége mellénk áll.

ember a menyel boldogságot is. Az isteni irgalom azonban segítségére siet a gyarló embernek: vezető ad neki (*Vergilius*), hogy ez a filozófia tanításai szerint kormányozza és vezesse az átmeneti (földi) boldogság felé s egy másik vezető (Beatrice), aki a kinyilatkoztatás erejével az örök (menyel) boldogság útjára terelje.

Egyetemességében, mely a léleknek nemcsak földi, hanem öröktől fogva tartó életét felöleli, az egyéni vonásnak sincs híjával a „Szinjáték”. *Dante* saját személyében rajzolja a bűnös ember történetét, aki az isteni kegyelemtől támogatva szakít a bűnnel, bűnbánatot tart s lassanként fölemelkedik a Legfőbb Jó szemléletéig, kiből örök üdvét leli. Az emberi tudomány iskoláját követve, a költő letért a helyes útról és eltévedett. A jubileum évében (1300) azonban fölébredt és megkísérettette élete megváltoztatását. Híába. Az út, melyen boldogságra törekedett, nem volt az igazi, mert világi ut volt. S minden iparkodása, hogy elhagyja ezt az utat, megtört bűnös szenvedélyeinek erején, úgy, hogy már szinte abba is akarta hagyni erőfeszítését. De ekkor segítségére jött az isteni kegyelem. Sorra vette, megvizsgálta minden bűnét, bűnbánatot tartott és lerázta a földi hívalkodás minden nyűgét; fölemelkedett Istenéhez s a beléje vetett rendületlen hittel, alázatos megnyugvással fohászokodott a tulvilág után:

Hajóm, ha süllyed is, nem pusztul el:
Csak új világba, más tengerre száll! . . .

Ime, *Dante*, akit színtén „meggyógyított az 5 hite”, így akarta átformálni saját példájával nemzetét; s ez a nagy, önzetlen idealizmus avatta az olasz nemzet Bibliájává a „Szinjáték”-ot, melyben a szép, jó és igaz parancsokatjalt nyilatkoztatta ki a költő. Es hazudnak, nem értik meg, sőt rágalmazzák őt azok, akik rá akarják fogni, hogy pártszenvedély és egyéni gyűlölet vezette, amikor állítólagos „ellenfeleit és ellenségeit” a Pokolba rakta, barátait és politikai elvtársait pedig a paradicsomba tette. Mert ezekből is, amazokból is felesen jutott a tulvilág három országának mindegyikébe, a szerint, amint erényekkel vagy hibákkal részolgaláltak az örök kárhozatra vagy az örök boldogságra. E tekintetben mindvégig higgadt és pártatlan; midőn hálátlan hazája száműzi, nem lesz belőle új *Coriolanus*, hanem bolyongva is siratja, feddi és inti városát, melynek emlékét mindenüvé magával viszi: végső lehelletéig küzd hazája szabadságáért s bár összeroskad a szenvedések nehéz keresztje alatt, azért Firenzét és Itáliát szeretni soha meg nem szünik.

Most új fordításban jelent meg *Dante* örökéletű munkájának első része: „A Pokol”. Rímtelen, blank-versekben fordította le *Zigány Árpád*, az eredeti veremérték hű megtartásával, gondosan ügyelvén arra, hogy minél hűbben adja vissza *Dante* nagy gondolatainak őszerejét, naiv és közvetlen nyelvezetének festői szépségét. A jeles író, aki már *Shakespeare* több tragédiájának kitűnő fordításával is megaján-

dékozta ircaj munkát, *Dante* mostani fordításával szinte önmagát is felülmulta. Mint a szelíd, mely éjjel az erdőben támad s átsuhanva a himes réten, oly fák, füvek és virágok illatát hozza felénk, melyeket szemeinkkel nem láthatunk: éppen úgy varázsolja élénk *Zigány* is *Dante* és a középkor szellemét s úgy benépesíti fantáziánkat ama rég letűnt kor nagy alakjaival, mintha ezek valóban körül vennének bennünket. Mindezt a jó, szabatos fordítás teszi, melynek harmóniája, zengzetes magyar nyelve és mesterkéletlensége első rangot biztosít irodalmunkban.

Emell a könyv értékét a sok magyarzó jegyzet is, továbbá a kitűnő életrajz és kritikai méltatás, melylyel *Zigány* a kötetet még megtoldotta. A jegyzetéből látszik, hogy *Zigány* föltétlen ura az egész anyagnak s nem kímélt fáradságot a homályosabb értelmű sorok megmagyarázásában, míg maga az életrajz talán a legjobb azok közt, melyeket eddig magyar nyelven irtak *Dante* ról. A kiadó (*Schömkö Gyula*, VI., Teréz-körút 46. Budapest) gyönyörűen állította ki a vastag kötetet, mely Révai és *Salamon* nyomdájának fejlettségét és izlését dicséri; a könyvből kétféle kiadás készült, egy olcsóbb (4 korona), amely azonban azért ritka szép; továbbá egy drágább, finom velin-papíron (6 korona), amely szépségre szinte pártatlan a magyar könyv piacon. A díszes és értékes kötet kapható a kiadónál, valamint az összes könyvesboltokban.

A kulturpalota dolga.

A Kőlcsey-egylet ügyei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

A Kőlcsey egyesület február 13-ikán Varjassy Árpád elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen a február 23-ikán megtartandó közgyűlés tárgyait beszélték meg. A jövő vasárnapi közgyűlés lényét nagyban fogja emelni, hogy azon a Kőlcsey egyesület alapítóinak egyike, Márki Sándor dr. tiszteletbeli tag felolvasással fog résztvenni.

A választmányi gyűlés az utolsó gyűlés határozataiból tudomásul vette, hogy Varjassy Árpád a Dömötör László sírjára emelendő emlékkő dolgában a teendőket megbeszélte Ottó József államépítészeti mérnökkel és másjára a kegyeletes ünnep megtartható lesz. Szöllősi István titkár az egyesület anyagi ügyeiről számolt be. Októberben vette át a pénztárt is Zádor Bertalantól. Azon igyekezett, hogy az évek óta felhalmozott hátralékokból behajtsa, amit lehet. Ez annyiban sikerült, hogy az 1907. évre előirányzott 1600 korona helyett több mint 2000 korona volt a bevétel tagsági díjakból. A hosszú évek óta felhalmozott behajthatatlan nyugtatványok végleges megsemmisítését mondta ki a választmány, hogy a Kőlcsey egyesület tagjaként csak azok szerepeljenek, akik a 4 korona tagsági díjat ki is fizették. A sűrűn rendezett felolvasások és a könyvtár rendezett állapota óta azért a tagok száma önkéntes jelentkezésekből 500-ra emelkedett. Örömmel vette tudomásul a választmány a könyvtár és az ereklyemúzeum gyarapodását. A múzeumot ingyen 3583 ember nézte meg a múlt évben, a csekély belépődíjért 2023. A könyvtár 309 darabbal gyarapodott, amiből ajándék volt 95 darab.

Érdekes volt Szöllősi titkár jelentése a kulturpalota ügyéről. Miután a megrekedt ügyről a tavalyi telekfölebbzés óta biztosan nem lehetett tudni, Barabás Bélához, az egyesület ügyészhöz fordult, aki a belügyminisztériumban és a kultuszminisztériumban nyomronra kísért az Aradról idajén fölkerült aktákat, végre eljutott Jancsó Benedek dr.-hoz, akinek az összes kulturpalota ügyeket javaslatlétel végett bocsították. Nagykőrös képviselője megígérte, hogy a delegáció után szeretettel fog a kulturpalota ügyében eljárni, amiért a választmány köszönetet szavazott neki. Az elnökség hivatalos uton is megtette a szükségeseket. Miután a titkár az eddigi öt felolvasásról tett részletes jelentést, beterjesztette a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének is felterjesztendő számadásokat. Orvendetes tény, hogy bár a múzeum látogatásából és a Zichy-képekből az előterjesztett összegek-nél kisebb volt a bevétel, a felolvasások és a régi tagdíjak bevételéből 419 korona a maradvány és az egyesület minden adósságát kifizette. 1907. végén pénzben a Kőlcsey-egyesület vagyon: 39932 korona 19 fillér.

Az 1908. évi költségvetés 6725 korona bevétel ellen 6668 korona kiadást tüntet föl. A kiadások közt 3400 korona tudományos, irodalmi és művészeti célokat fog szolgálni. Ebből 800 koronával az idén megalapozzák az etnografiai múzeumot, melynek szervezésével Somogyi Gyula dr.-t kérte meg a választmány.

Könyvtári célokra 1000 korona van a költségvetésben, irodalmi és művészeti célokra 700 korona. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsától két népkönyvtárt fog kérni a megyébe a Kőlcsey-egyesület, a meglévő gyarapítására külön néhány száz koronát. A Trefort-alap 400 koronára megnövekedett kamatait két

olyan megyebeli tanítónak szánják, akik olyan teljes hatosztályú népiskolában, ahol a tanulóknak több mint 50 százaléka nem magyar ajku, a legjobb eredménnyel működnek.

Elhatározta még a választmány Szöllősi István indítványára, hogy a választmány szabad helyei közül többet nőekkel fog betölteni. A közgyűlés február 23-án délelőtt 11 órakor a városházán lesz és felolvasás jellegével fog bírni Varjassy Árpád megnyitó beszéde és Szöllősi István titkár előadása után Márki Sándor fog felolvasni e címen: *Amire Arad tanít...*

Az arad—nagykikindai vasut.

Beszélgetés Nachtnebel Ödönnel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Zselénszky Róbert grófnak a főrendiházban tartott legutóbbi két felszólamlása több irányban félremagyarázásokra adott alkalmat, miért is érdekesnek tartottuk ez ügyben beszélgetést folytatni Nachtnebel Ödön kir. tanácsossal, mint az Acsev. igazgatósági elnökével, aki annak idején, mikor a vasutnál az arad—nagykikindai vonal engedélyezési ügye napirenden volt, a vezérigazgatói állás betöltetlen lévén, az Acsev. végrehajtó bizottságában az elnöki teendőket végezte.

A közönség körében azon hit van elterjedve — kezdte meg a beszélgetést munkatársunk — mintha Zselénszky Róbert gróf folyó évi január 23-án és február 6-án a főrendiházban az arad—nagykikindai vasut engedélyezésére vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása alkalmával az Aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatóságának megbízásából szólalt volna fel és ellenezte a törvényjavaslat elfogadását. Bire alappal ezen hit?

Miként Zselénszky gróf ur — válaszolt Nachtnebel Ödön — úgy január 23-án, mint február 6-án tartott beszédei folyamán ismételtel kijelentette, ő sem a vasutigazgatóságtól, sem annak vezérigazgatójától, vagy helyettesétől nem lett felszólítva vagy megbízva felszólásra. Hozzá tehetem még, hogy a vasut igazgatóságától és a vezérigazgatótól soha sem kért és nem is kapott e tárgyra vonatkozó adatokat, vagy információt, hanem tisztán saját elhatározásából (proprio motu) szólalt fel, amiről vezérigazgatóknak előzőleg semmi tudomása sem volt.

Mily alappal bir Zselénszky gróf urnak azon állítása, hogy az 1907. évi március 14-én kelt kérelemnél, melyben az a. cs. e. v. az arad—kikindai vasut építésére vonatkozólag előmunkálati engedélyért folyamodott, a vasutépítési költségek előirányzata is csatolva volt?

A gróf ur önmagyméltóságának ezen állítása téves információ alapul és valószínűleg onnan származik a téves értesülés, mert előzőleg még 1894-ben, midőn az a. cs. e. v. az arad—varjasi vasut építését tervezte és ennek engedélyezése tárgyában a tárgyalás még 1896-ban a kereskedelemügyi minisztériumban meg is tartatott, az építési

költségek is előterjesztettek, de a mostani alkalommal, amidőn csak előmunkálatok engedélyezése iránt folyamodtunk, az építési költségek mennyiségét nem is kellett és nem is lehetett a folyamodásban, vagy annak mellékletében feltüntetni.

Zselénszky gróf ur február 6-án Szevényi államtitkár ur beszéde közben azt állította, hogy azon egyén, aki az előmunkálat iránti kérvényt aláírta, néhány nap előtt, vagyis február 2-án mondotta neki, hogy ha nem szokásos is, a szóban forgó kérvényhez mégis csatolva lett a költség-előirányzat. Ki volt az, aki a gróf ur előtt ezt állította?

Miután az előmunkálatok iránti engedélyre vonatkozó kérvényt Hegedüs László, a vasutnak a múlt évben nyugalmába vonult igazgató-helyettes főmérnöke írta alá és miután a gróf urnak hozzám f. hó 9-én intézett leveléből is úgy értesültem, hogy Hegedüs ur mondta neki f. hó 2-án, az igazgatósági ülés után, hogy a szóban forgó aktához a költség-előirányzat is mellékelve volt, természetesen, hogy ezt az értesítést csakis Hegedüs urtól kaphatta. Megvagyok győződve, hogy Hegedüs ur ezt jóhiszeműen, de feledékenységből tévesen mondotta.

Az lett állítva, hogy az a. cs. e. v. a szóban levő vasutat a községek és törvényhatóságok hozzájárulása nélkül lett volna hajlandó építeni; — be lett-e ez a miniszteriumnak jelentve?

Tény ugyan, hogy az a. cs. e. v. igazgatóságából kiküldött végrehajtó bizottság 1907. április havában azt határozta, hogy a vasutat a községek és törvényhatóságok hozzájárulása nélkül hajlandó megépíteni, de erről a miniszteriumot soha sem értesítette, hanem értesítette a törvényhatóságokat (Arad városát, Temes-, Torontál- és Csanád vármegyét) és az érdekelt községeket. Tény azonban az is, hogy igazgatóságunk a hasonló viszonyok között kiépíteni tervbevett nagylak—pécskai vasutnál akként módosította e részben való határozatát, hogy kedvezményes áron (alpari) ajánlván fel az érdekelt községeknek kibocsátandó részvényeiből, számított ez alapon a községek hozzájárulására is. E későbbi igazgatótanácsi állásfoglaláshoz képest informálta vezérigazgatónk a vasuthoz ez ügyben a folyó évi január havában a közérdekre való hivatkozással kérdéseket tett Kubik Gyula orsz. képviselőt akként, hogy vasutunk a nagykikindai vasutnál is számít bizonyos mérsékelt községi hozzájárulásokra. Ez átiratról azonban Zselénszky gróf urnak nem volt tudomása.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi „Fehér Kereszt” gyermekvédő egyesület Karolyi Gyula gróf és neje elnöklése alatt folyó évi február hó 15-én (szombaton) délután 3 órakor a városháza dísztermében évi rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki

megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Igazgató főorvos jelentés. 4. Penztárnoki jelentés. 5. A számvizsgáló bizottság jelentése. 6. Tisztújítás, illetve az aradi „Fehér Keresz.” gyermekvédő egyesület átalakulása az országos „Gyermekvédő Liga” aradi fiókjává. 7. Az 1908. évi költségvetésről. 8. Indítványok. 9. Zarszó.

Kardosék a politikában.

Román képviselők akciója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Kardos Árpád, Belényes volt képviselője, aki Glatz biharmegyei főispántól tízezer és a többi politikai barátjától százezrekre rugó összegeket csalt ki s aki egykor Magyarország kereskedelmi miniszterének barátságával dicsekedett, — a budapesti ügyészség foglya.

A bankszédelő bankárcsalád ezen agyafurfi büszkesége politikai babérokra is vágyott. Ő tudja, hogy mire volt ez jó: országgyűlési képviselők, államférfiuk és politikusok társaságában forgott, míg dicsőséggel megfuttatott pályájának zenitjére emelkedett.

Magyarország parlamentjébe vágyott, azért, mert azt hitte, hogy pénzért minden kapható és meg tudta környekezni a politikai világban szerzett összeköttetései révén Kossuth Ferencet is. Kossuth levelével jelent meg Belényesen, hogy ott mint a függetlenségi és 48-as párt hivatalos jelöltje a kerület választóinak bizalmát kérje és megbízó levelükkel képüket viselje.

— Hülye vagyok és — Kossuth Ferenc barátom — hargosította a vizsgálóbírói helyiség folyosóján a szédelők ezen speciálisan érdekes kiváló alakja.

Meg eddig sehol sem volt olvasható, hogy Kardos politikai barátai a vele való összeköttést megtagadták vagy megcáfolták volna és úgy igaznak kell tartanunk mindazt, amit szomorú jellegzetességgel mondott el eddigi vallomásai során az exigenciák tudománya terén tett kirándulásairól Kardos Árpád.

A vizsgálóbíró aktái között azonban még nem záródott le a nagystíliu finanziaer államférfiul karrierjét. Mint feltétlenül hitelt érdemlő forrásból értesülünk, a parlamentben Kardos Árpád nevével kapcsolatban pikáns események készülnek, melyek a mi politikai életünknek nem kevés szemetjét fogják felkavarni.

A nemzetiségi országgyűlési párt ugyanis már a legelső képviselőházi ülés alkalmával szóval teszi Kardos politikai szereplését s a függetlenségi párt, de különösen annak vezére, Kossuth Ferenc ellen készül támadásra. Köztudomású dolog, hogy Kardos tavaly Lukács ellen Belényesen 48-as programmal fellépett, sőt a választás után, mely Lukács győzelmével végződött, ennek mandátumát petícióval támadta meg.

A kerület választóinak Kossuth ajánlotta őt, sőt Glatz főispán hivatalos támogatását is biztosította neki s az ajánló levelében azt írta, hogy kedves barátjának támogatása egyenesen hazafiúi érdek és kötelesség.

A nemzetiségi képviselők azt hiszik, a népfejre került adatok alapján, hogy Kardos a választás költségeit a magából fedezte, ám-bár Kossuth által lett küldetve és irányítva, hogy a párt érdekeit képviselje és így a pártkassza támogatásában is részesült.

Valamelyik román képviselő az irányban fog interpellációt intézni Kossuthhoz, hogy minő korrekvenenciákat von le a függetlenségi párt és maga a vezér abból, hogy végeredményében

Kardos a párt érdekében a szédelő bank pénzét elköltötte?

A Kardos család elleni bűnygyben letartóztatott Alszezi Kálmán asztost és Kardos Dezső napibiztost ma délben fogja kihallgatni Székely dr. vizsgálóbíró. Alszezi kinalgatása előtt védőjéül Schaeffer József ügyvédet kérte fel. Pollák Illés ügyvéd ma délután adja be ívekre terjedő írásbeli felfolyamodását a letartóztatott vezérigazgató s igazgatók szabadságra helyezése érdekében. A felfolyamodás a vizsgálóbírótól a vádtaácshoz kerül s itt Csader bíró fogja referálni előreláthatólag szombaton. A ma napon ugy ügyészségnél, mint a vizsgálóbírónál több panaszos betevő jelentkezett, de ezeket onnan a rendőrséghez utasítják panasz-tétel végett.

Ostromállapot az aradi gyermekmenhelyen.

A cigánygyerekek miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13

Különös transzport érkezett ma az aradi állami gyermekmenhelyre. Három csendőr és két rendőr tizenöt cigányporontyot hozott be a mezőkovácsházi főszolgabíró meghagyása folytán az intézetbe elhelyezés céljából.

A cigányügy országos rendezése, amely különösen a danosi rablógyilkosság és a kóbor cigányok egyéb számos büntetési folytán immár elodázhatatlanul szükségesnek mutatkozik, élénken foglalkoztatja a belügyminiszteriumot és a közigazgatási hatóságokat. Addig is, míg a cigányság helyzete nálunk törvény útján nyer szabályozást, a belügyminiszter rendeleteleg igyekszik a sürgősen orvoslandó kérdésekben intézkedni. Így rendelet szól arról, hogy az erkölcsi züllésnek kitett gyermekek indokolt esetben szüleiktől elvehetők és beutalhatók az állami gyermekmenhelybe.

Ennek alapján a mezőkovácsházi főszolgabíró saját hatáskörében intézkedett. A cigányokat Végegyházán fogták el és illetőségi helyükre, Marciányidombegyházára toloncolták őket. A gyermekeiket pedig elvették tőlük és benozták az aradi gyermekmenhelyre. Két csecsemőnek az anyját is magukkal hozták, hogy szükség esetén legyen kinek táplálni a kisdedeket. A menhelyen azonban konstatálták, hogy nincs szükség az anyákra és hazaküldték őket.

A járásörmester figyelmeztette a menhely vezetőségét, hogy a cigányok rendkívül ingereltek gyermekeik elrablása miatt és kijelentették, hogy nem hagyják annyiban a dolgot, hanem bármilyen módon visszazszerzik gyermekeiket, ha másként nem megy, erőszakkal is.

A cigányok támadásának meghiusítására intézkedés történt, hogy a menhely rendőri őrizet alatt álljon és most egy héten át két-három rendőr fog az intézetre ügyelni.

A gyermekek közül hetet máris kiadtak vidékre telepgondozás végett, a többit egyelőre a menhelyen fogják nevelni.

Főurak Gurahoncon.

Báró Biró ferblizik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Az aradi rendőrség ma délelőtt Gurahoncon azt a telefonélesítést kapta, hogy ott az éjjel a Hungária szállodában három uriasan öltözött egyén Bieler Antal gurahonci lakostól négyszáz koronát nyert el hamis kártyázással. Kettő magát bárónak adta ki, egyik pedig uradalmi ispánnak. Egyiken sárgás bőrkabát, a másikon szörme kabát, a harmadikon prémesbunda volt és hogy az 1 óra 20 perckor érkező motorossal Aradra utastak. Az aradi rendőrség detektívjei a vasuti állomáson le is tartóztaták a három egyént s Green Nándor tb. főkapitány elé állították, aki azonnal valla-tóra fogta őket.

Ij. Belgrán János szárcsal születésű volt földbérő, valamikor duszgazdag ember volt, most lókereskedő Temesvárott. Biró József szilágy-csehi születésű, volt magánhivatalnok, most foglalkozás nélküli, és végül Gerson Izidor temesvári lóalkusz, volt uradalmi ispán kihallgatásukkor azt vallották, hogy Biró ma hajnalban Gurahoncon a kávéházi pincértől 34 koronát nyert el ferblin, azt vissza is adta neki. A hamis kártyázást tagadták. A rendőrség szabadságra helyezte őket s az ügyet áttette a gurahonci előjárósághoz, mert ott felelősségre vonják őket hamis név használatáért.

A különös ügyben gurahonci tudósítónk a következőket tudósítja:

Tegnap délután a két órás motorral Arad felől Gurahoncon érkezett három, urias külsejű egyén. A Hungária szállóba tértek be és Havas Adelf vendéglősnek következőkép mutatkoztak be:

— Báró Biró vagyok, ez itt társam, torontálmegyei földbirtokos és ispánja. Azért jöttünk, mert a gurahonci orvos sürgönyileg értesített, hogy vannak eladó cődörei s eljöttünk, hogy azokat megnézzük.

Ezrel már gyanut ébresztettek, mert a gurahonci doktornak soha loval nem voltak, különben is szabadságon van már négy hét óta. Feltűnt a vendéglősben levőknek az is, hogy idegenek előtt egymást méltóságos urazták, míg maguk között tegeződtek.

Étkezés után a postára mentek, a hol viselkedésük szintén gyanut keltett.

Délután arról panaszkodtak, hogy unatkoz-nak s felszólították Havas vendégeit a kártyázásra, akik azonban huzódostak ettől.

Este lefekvés előtt meghagyta Biró báró a pincérnek, hogy hajnali négy órakor keltsse őt fel, mert öt órakor Aradra akar utazni. Fel is keltették őket, de ekkor kijelentették, hogy utazni nem fognak, de a báró ur hajlandó a pincérhez egy kis nemzeti csöndesig leeresz-kedni. A pincér le is ült kártyázni s elvesztett 198 koronát. Több pénze nem lévén, a báró abba hagyta a játékot.

A vendéglős tudomást szerzett a dologról s minthogy az idegenek a vasutra indultak, utánuk ment, a hol erőlyes fellépésére a báró harminc koronát vissza is adott. A pincér ezek után az aradi rendőrségre telefonált.

Az állomáson is jelenetet rögtönöztek. Előbb 3-ad osztályu jegyet váltottak, de Havas fellépése után, hogy megmutassák főuri voltukat, kicseréltették első osztályura, miközben Biró báró kihívóan mutogatta bankjegyekkel teli pénztárcáját.

Az aradi rendőrség telefon útján kérdezősködött Temesváron s az ottani rendőrség igazolta őket.

Bíró néhány héttel ezelőt már megfordult Aradon s a rendőrség, mint minden idegent, őt is figyelte, de semmi okot sem szolgáltatott arra, hogy igazolásra szólítsák fel.

A hadsereg ügyei.

Bőséges ígéretés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 13.

A delegációnak ma jó napja volt. A szelidített és szabadon elővezetett tigrisek előtt felállott egy tekintélyes altábornagy és regélt nekik. Néhány kellemes ígéretet tett, megcírogatta a mesterségesen felborzolt sörényeket és a tigrisek kéjjel hallgatták.

Távirati értesülésünk:

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ma délelőtt 10 órakor folytatta a közös hadügyi költségvetés tárgyalását. A közös kormány részéről Schönaich Ferenc közös hadügyminiszter, Hoffmann Hugó altábornagy, osztályfőnök és a hadügyi szakelőadó, a magyar kormány részéről pedig Wekerle Sándor miniszterelnök és Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter voltak jelen.

Elnök az ülést megnyitván, a tegnapi ülés jegyzőkönyve megjegyzés nélkül hitelesítették. Áttérve a napirendre, a hadügyi albizottság jelentésének folytatásáról tárgyalásra, a hadügyminiszter nevében és megbízásából szót kér

Hoffmann Hugó osztályfőnök: T. országos bizottság! (Halljuk! Halljuk!) Az általános vita során felhozott kérdésekre és megjegyzésekre, a mennyiben ezek katonai természetűek, a hadügyminiszter nevében bátorodom a válaszokat és felvilágosításokat megadni. (Halljuk! Halljuk!)

A tisztí fizetések rendezése.

Vörös fonáként húzódik a beszédeken át a tisztí fizetések rendezésének kérdése, sőt még vád is érte a hadügyminiszter urat azért, hogy miért is hozta ezt a kérdés: a magyar és még azután az osztrák hadügyi albizottság elé is. Teljesen tisztában van a hadügyminiszter jogaival és tudja, hogy a két kormány hozzájárulása nélkül költségvetési előterjesztést nem terjeszthet a delegációk elé. (Helyeslés.) Nem is tette ezt, mert nem sikerült egyik kormány-nal sem oly megállapodásra jutni, amely a méltányos igényeket kielégíthette volna. Hogy mily álláspontot foglaljanak el a delegációk, azt a hadügyminiszter ur — és ezt megcáfoltatás veszélye nélkül mondhatom — egy szóval sem befolyásolta. Amennyire örömmel és hálával fogadta volna a hadsereg nevében, amelynek legkisebb része sincs a hátráltató körülményekben, a végleges megoldást, annyira — habár nem megnyugvással a hadsereg hanguata miatt — meg kell hajolnia azon megoldás előtt is, amelyet a t. országos bizottság választani jónak látott.

A véderőtörvény reformja.

A másik, sok szónok ur által hangoztatott kérdés a véderőtörvény reformjának sürgősége. Igenis uraim, sürgős kérdés ez a véderőtörvény reformjának, mert megállás hosszú ideig semmiféle intézménynél nem létezik; fejlődés vagy visszafejlődés állhat be, mert a hunk már hat év óta. A hadsereg munkakedvével és kötelességérzetével még állja a helyét, de félve néz azon pillanat felé, a midőn a visszafejlődés lejtőjére kell jutnia. Az állampolgárok, a nemzetgazdaság szempontjából azonban még sürgősebb a véderőtörvény reformja. Elavult véd-

törvényünk három nagy sérelemmel jár a polgárra. Az első az, hogy mi vagyunk az egyetlen szárazföldi hatalom, amelynek papíron van meg az általános védkötelezettsége. Nem a legalkalmasabb elemeket, nem azokat állítjuk be mi katonáknak, akik otthon a legkönnyebben nélkülözhetők. Fájó szívvel kell sokszor a legméltányosabb kedvezményt megtagadnunk, mert nincs egy emberünk sem a pótlásra, míg sokan, akiket kevésbé sújtana a katonai szolgálat, mosolyogva állanak félre, — mondjuk — szerencsésebbek voltak a sorsszám húzásánál.

A második, hogy teljesen kiképzett emberekből álló szűk kereteinket háboruban kénytelenek vagyunk kiképzetlen póttartalékosokkal kitölteni, mert — ne ámítsuk magunkat — nincs kiképzett emberünk a háboru kezdetén okvetlenül beálló fogyatékok pótlására. És nem lelkiismeretlenség-e a mai fegyverzettel, a háboru mai követelményeivel szemben, ahol nem használ semmi erkölcsi erő, semmi lelkesedés, ha nem tud katonai képzettségre támaszkodni? Hiszen nézzék az afrikai harcokat. Van a borszülöttekben ott halálmegvetés, vallási rajongás, lelkesedés és még sem tud sokszoros erejével sem megküzdeni a jól kiképzett európai csapatokkal, amelyeket bizony nem a lelkesedés visz oda. (Ugy van!)

Végre a harmadik sérelem, hogy a hadügyi vezetőség beálló veszély esetén kénytelen a törvények adta jogaival utolsó végletekig élni és a legidősebb kiképzett korosztályokat is mindjárt a háboru elején igénybe venni. És hogy mit jelent az a nemzetre nézve, ha sikra keil számlát az idősebb embernek is, aki koránál fogva már nagyobb családnak a feje, azt nem akarom fejtegetni. Amde meri annyian sürgötték az urak közül a védtörvény megújításának szükségét, a hadügyminiszter ur kénytelen volt ezeket elmondani, mert ő többet nem tehet, minthogy helyesen gazdálkodik azon eszközökkel, amelyeket ők adnak kezébe. Ő nem törvényhozási tényező, a többi a kormányok és a törvényhozó testületek dolga.

Áttérek most már az egyes urak által felhozott kívánásokra, amennyiben azok az eddig elmondottak által sincsenek érintve.

A tartalékosok és a sorozások.

Ami a mezőgazdákra vonatkozik, arra nézve méltóztassék tudomásul venni, hogy a mezőgazdákot illetőleg a következő intézkedés ment ki erre az évre: Mezőgazdák és mezőgazdasággal foglalkozó egyének, kivéve azokat, akiket az őszi nagygyakorlatokhoz be kell hívni, csak olyan időben hívandók be fegyvergyakorlatra, amidőn a vetésre és aratásra való tekintettel legkönnyebben nélkülözhetők. A tényleges állomány kiegészítésére aratás idejében csak olyan fegyvergyakorlatra kötelezett tartalékosokat és póttartalékosokat szabad behívni, akik nem a gazdasági mezei munkások közé tartoznak.

Ez tehát orvosolva van. Az pedig már 1906-ban el lett rendelve, hogy a végleges szabadságolás és minden fegyvergyakorlat felhasználás arra, hogy a tartalékosok polgári foglalkozása megállapítottassék és a beszámolók alapján a nyilvántartási füzetek nelyesbbitessenek. Katonai részről e tekintetben nem lehet többet tenni.

Hogy a sorozó bizottságok katonai elnökeiktől megvonjuk a jogot, hogy saját felelősségükre egyes embereket besorozzanak, ezt nem lehet megtagadni, mert ez a rendszabályt a gyakorlati élet tapasztalatai tették szükségessé. Figyelemztetek csak a sorozások idején némely vidéken hirtelen fellépő fulgyulladásokra, amelyek csak addig tartanak, ameddig a sorozás; a trachoma is a legnagyobb mértékben

lesz kihasználva minden sorozás idején. Mondhatnék még más dolgokat, de jobb szeretem, ha nem jönnek nyi városságra. Fordulnak elő dolgok, hogy egyes községekben a leányok szaporodnak folyton, a fiuszaporodás nulla és a mikor elmúlt a sorozás, megint sok a fiu. (Derűtség.)

Lehetetlen, hogy a hadügyi vezetőség kiadja kezéből az ellenőrzésnek azt a módját, amelyet neki a törvény nyújt. És miért ne vegyen be az elnök mesterembereket, akik a katonaságnál nem dolgoznak egyebet, mint polgári életükben.

Az orvoslás a jogtalan besorozás ellen megtalálható az egyes felülvizsgáló bizottságoknál, legfeljebb addig lehet menni, hogy az elnök által besorozott egyén okvetlenül felülvizsgálatra kerüljön, de még ha ez is kevés, sincsen semmi kifogás az ellen, hogy az új védtörvény megújítása alkalmával felvétessék egy passzus, hogy aki az elnök által saját felelősségre soroztatott be, az okvetlenül vegyes felülvizsgálathoz kerüljön. Ebben a tekintetben semmi nehézség nincs.

Katonai sérelmek.

Áttérek most a becsületügyi eljárásra. A becsületügyi szabály reformja munkában van. Mi is érezzük, hogy az sürgős. Tervbe van véve a védő intézményének érvényesülése a vizsgálat korábbi stádiumában, mint eddig történt és a nyugdíjigény biztosítása a tényleges állományból elbocsájtottak számára, ha a megfelelő munkaképesség hiányzik. Továbbmenni tiltja az eljárástól szóló magyar és osztrák törvények. De már most is részesülnek kegydíjban olyan elbocsájtott tisztok, akik keresetképtelenné válnak. Hogy a becsületügyi eljárás neve meg legyen változtatva, az megfontolás tárgyát fogja képezni.

Felméltóztatott hozni, hogy sérelmes a tartalékos hadapródokra az, hogy, ha nem részesülnek előléptetésben, ez a kifejezés használatik: *Tiszté való kinevezésre nem méltó.* A szabály úgy is azt rendel, hogy a következő hivatalos kifejezés használtassék: „Az előléptetési szabály I melléklete feltételeinek megfelelő, vagy meg nem felel.” Ez senkire nézve sem lealacsonyító. Igaz, hogy régi szokásból jelentésekben és rendeletekben használtott azon felpanaszlott kifejezés, amiért is a hadügyminiszter pár héttel ezelőtt annak a használatát eltiltotta. (Helyeslés.)

A szállítások.

Zichy Miklós gróf visszavonja a Dauser's Armezeitung-ra vonatkozó indítványát, mert a magyar kereskedelemügyi miniszter időközben már kiadta azt a rendeletét, amely a lap postai szállítási jogát megvonja.

Nagy Ferenc a hadsereg szállításának kérdésével foglalkozik. Azt panaszolja, hogy a hadsereg kimutatásai helytelenek, mert a magyar ipar szállításának tántetnek fel olyan tételeket, amelyeket a magyar ipar nem kapott meg. Így a kimutatások egy magyar gyárnál tett megrendelést közölnék, amely szerint a gyár százezer koronát kapott volna, holott ez a gyár a megrendelést nem kapta meg.

Hoffmann altábornagy felszólítja Nagy Ferencet, nevezze meg az illető gyárat.

Nagy Ferenc erre kieleni, hogy a szegedi kenderfonógyárról van szó.

Hoffmann altábornagy megígéri, hogy azonnal vizsgálatot fognak indítani és az eredményről jelentést tesznek a delegációnak.

Chorin Ferenc színén a szállítás kérdéséről szól. Reális adatok alapján bizonyítja, hogy a hadsereg szállításából a magyar ipar-nak még mindig nem jut annyi, amennyi a

kvóta szerint megillei. Különösen a tengerészeti szállítás és a szárazföldi hadsereg szállítási között való különbséget nem tudták kiegyenlíteni.

Hoffmann altábornagy részletesen foglalkozik a szállítás kérdésében felmerült panaszokkal.

Ezután a hadügyi költségvetést általánosságban elfogadták.

A nap furcsaságai.

Gólya a kávéházban.

Az ellopott baba.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 13.

Budapestben az Erzsébet-körút 8. számú házában van az Árpád-kávéház.

Éjszakának idején ide szoktak járni azok a lányok, akiket a rendőrség kisebb szigorúsággal őriz, s akik tisztességesnek tartják magukat.

A kávéházban ma éjszaka is megjelent a rendes hölgykoszoru, egy sarokban mulatott egy Pálival (aki fizet, mint a köles) Bogár Erzsébet 22 éves leány.

Nagyon vígan volt a leány, a lovagjának is melege lett az italtól és az ébredező szerelemtől, cirogatta a leányt. Egyszerre csak vad szenvedélyivel magához kapta és hevesen megölelte.

A leány az ölelés alatt velőirázó sikolyt hallatott, a kartársnők és a lumpok odasiettek és látták, hogy a leány a földön fetreng nagy kínokban, a vendég pedig mellette áll halálsápadtan.

A zene elnémult, a kartársnők, pincérek, vendégek odarohantak és össze vissza azt kiabálták:

— Megölték az Erzsikét!

Az Erzsike ugyanis hangos nyögéssel a földön fetrengött vérében.

A vendég helyzete már komolylyá lett, amikor kiderült, hogy ő nem bántotta Erzsikét, csak megölelte, de az ölelésnek váratlan eredménye lett: Erzsike mellett egy kicsi gyermek feküdt. De ez a kicsi gyermek nem élt. Megölte egy ölelés.

Jött a mentőkocsi és elszállította Bogár Erzsébetet a Rókus-kórházba.

Sepner Adél budapesti játékkereskedésének kirakata előtt megállott egy öreg, rongyos ember és hosszasan nézte a kirakatot.

Volt abban sok minden. Drága, értékes dísz tárgyak is. Meg egyszerűbb dolgok, játékok, babák, állatok, miknek a gyermek jobban örül, mintha egy amerikai milliomosnót adnának neki ajándékba.

Az öreg hosszan, nagyon hosszan nézte a sok szép dolgot, azután nagyot sóhajtott és elment.

... Másfél órával később, záraskor észrevették, hogy a kirakatot nyitva áll, valaki alkulcsal kinyitotta és elvitt belőle egy szép, szőke hajú babát, valóságos királykisasszonyt a babák között és egy fehér, selyemszőrű kutyát.

Az öreg embert fogták gyanuba, bizonyosan ő lopta el a szőke babát és a fehér kutyát.

Valahol egy piszkos zugban pedig rongyokból összerakott ágyon talán egy beteg leányka nagyon, de olyan nagyon örül a babának és a kutyusnak, miket a nagypapa hozott ajándékba.

Dupla választások.

A bán nyilatkozatai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 13.

A delegációban folyó szószaporítás és a képviselőház szünete egyidőre elterelték az ország figyelmét az aktuális napi politikától, amelynek egyik legérzékenyebb része a horvát helyzet. Horvátországban ugyanis nem igen változtatott a helyzeten a bánválság. Valószínű, hogy Rauch bárónak nagy küzdelmei lesznek s nagyon is kétséges, hogy sikerre fognak-e ezek vezetni.

A horvát helyzet.

Bécsből jelentik, hogy Rauch Pál báró horvát bán ma reggel hosszabban tanácskozott Wekerle Sándor miniszterelnökkel a horvát kérdésekről. A helyzetről beavatott helyről ezeket jelentik:

— Szó sincs arról, hogy a kormány mostani akciójának a horvát helyzet rendezésére döntő befolyása volna. Ehhez hosszabb idő és türelem kell. Egy-két hónap alatt a bonyodalmakat megoldani, évtizedes bajokat megszüntetni és a mulasztásokat pótolni lehetetlen. Horvátországban meg kell érlelni a hitet és meggyőződést, ami már kiveszőben van, hogy Horvátország és Magyarország egymásra van utalva. A jó horvát politika jó magyar politika is. A földült viszonyok rendezéséhez nagy erélyesség kell s a bán el is van határozva arra, hogy a törvény keretein belül minden módon pótolja a múlt kormány alatt történt mulasztásokat. Vérmes reménnyel a választás elé nem néz senki. De a mostani választás után következnek az új választások mindaddig, a míg a kormány kedvéhez illő többséget nem eredményez.

Josipovich Géza horvát miniszter egy ujságírónak ezeket mondta az új horvát országgyűlés feladatairól:

— A horvát országgyűlésnek összeülése után első dolga lesz a közös országgyűlésre kiküldendő képviselőket megválasztani. Már itt ki fog derülni, milyen csoportosulások alakulnak a többség képzése körül. Utoljára a 19 Starcsevics-párti nem helyezkedik-e most arra az elvi álláspontra, hogy az országgyűlésre nem küld követeket s ezzel meghiusítja a többség létrejöttét, vagy éppen megobstruálja a választást? Ezután jön a költségvetés előterjesztése. Addig várni kell, mert a horvát helyzet képéről mit sem tudhatunk.

Más forrásból jelentik:

A horvát bán ma délelőtt Bécsben a miniszterelnökkel tanácskozott a horvát helyzetről. Egy hírlapírónak alkalma volt erről a dologról Josipovich horvát miniszterrel beszélni. A miniszter kijelentette, hogy március 1-én, vagy másodikán lesznek Horvátországban a választások és a horvát kormány mintegy tizenhét főnyi unionista párt megválasztására számítanak.

Jól értesült politikai körökben úgy vélik, hogy ez a miniszteri nyilatkozat annyit jelent, hogy Horvátországban másodszor is új választások lesznek, még pedig már a nyáron. Tizenhét főnyi párt a kormányzáshoz nem elegendő. A kormány azonban úgy véli, hogy már enged a horvát közvélemény és a második vá-

lasztáson már meglesz a kormány többsége.

A budapesti orosz főkonzul nyilatkozata.

Az orosz főkonzuli állást Budapestén az orosz kormány Muraviev gróffal, a berlini nagykövetség első titkárával, a kiváló diplomatával tölti be. Ebből az alkalommal a N. Fr. Pr. egyik tudósítója felkereste a főkonzult s megkérdezte tőle, vajjon az orosz kormánynak nincsenek különös céljai, amit abból lehet sejteni, hogy egy konzuli állásba, olyan kiváló diplomatát küld.

Muraviev gróf a következőket válaszolta:

— Küldetésem nem rejtett célokból történik. Az azonban bizonyos, hogy nekem biztos céljaim vannak Budapestén. Még pedig arra törekszem, hogy Magyarország és Oroszország kölcsönös viszonyán javítsak. Tudjuk, hogy 1848. óta Magyarországon ellenszenv él Oroszország ellen és én vagyok az utolsó, aki nem érteném meg a magyarok nemzeti érzékenykedését ha eszükbe jutnak az 1848 ban történt dolgok. Azt fogom javasolni a magyaroknak, vessünk fátlyolt a multakra és meg fogom kísérinteni, hogy gazdasági és politikai téren közeledést hozzak létre.

Krammer Teréz pöre.

Az elmarasztalt művésznő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 13.

Krammer Teréznek, a legutóbb Aradon vendégszerepelt kiváló művésznőnek egy érdekes perét tárgyalta ma a bécsi polgári törvényszék.

Krammer Teréz ugyanis tavaly nyáron felmondásban állott a budapesti Operaházzal és Ischlben tartózkodott, ahol az ottani színházban több ízben fellépett. A művésznő gyönyörű hangjával, remek megjelenésével és kifejezésteljes játékával igen nagy sikert aratott.

Ugyanez időben a híres osztrák fürdőhelyen üdült Müller bécsi igazgató is, akinek színháza ez év szeptember elsején fog Bécsben megnyitni. Müller is végignézte Krammer Teréz játékát, amelytől annyira el volt ragadtatva, hogy felkereste a művésznőt és ajánlatot tett neki, hogy egy orosz-román körútra menjen vele, ez év szeptember elsejétől kezdve pedig egy évre Müller új színházához szerződjen operett szerepekre. Müller huszezer koronát ígért a művésznőnek a külföldi körúrtól és harmincezer koronát az új színházban fellépéséért. A szerződés megszegése esetében harmincezer korona pönalét kötött ki.

Krammer Teréz a feltételeket elfogadta és a szerződést aláírta. A múlt év október negyedikén azonban, egy nappal a külföldi körút megkezdése előtt a művésznő visszaszerződött a budapesti Operához. Ennek folytán nem mehetett Müllerrel külföldi körútra, hanem megígérte neki, hogy új színházában fel fog lépni. A direktor azonban ebbe nem egyezett bele és szerződészegés miatt beperelte a művésznőt. Müller százhatvan ezer korona kártérítést követel, mert állítása szerint ennyi jövedelemtől esett el a körút elmaradása következtében.

A mai tárgyaláson Krammer Teréz személyesen megjelent és mindenekelőtt kinyilatkoztatta, hogy mint magyar honos, nem ismeri el a bécsi bíróságot ez ügyben illetékesnek. Azonkívül elmondotta, hogy nem igaz, mintha Müller

bármiféle kárt szenvedett volna a külföldi körut elpradása által, mert ő operettekben még sohasem lépett föl, ennél fogva egyáltalában nem lett volna biztos a siker. Családi okok is kényszerítették a szerződéstől való visszalépésre. Egyébként Müller is szerződésességét követelt el, mert arra kötelezte magát, hogy őt kiképezi operettszerepekre és meg fogja látogatni a magyar fővároshoz közelfekvő villájában, de ezt nem tette.

A bíróság hosszas tanácskozás után aként ítélte, hogy Krammer Teréz köteles ez év augusztus harmincegyedikén Müller új színházában fellépni, azonkívül tartozik *hatezer korona büntetést* fizetni. A törvényszék az ítélet indoklásában kimondotta, hogy az Ischlben megkötött szerződésben két szerződést lát, az egyik, amely a külföldi körútra és a másik, amely Müller új színházában leendő fellépésre vonatkozik. Az első szerződést a művész megsejgte, a másodikat azonban még nem, mert a színház még meg sem nyílt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Pillangó kisasszony, operette (C bérlet.)
Szombat: Gretchen, bohózat. (A bérlet.)

* Kacagó falak. A Weisz és Klein cég általandó társati helyiségében ma reggel nyílt meg a nagyközönség számára a *Linek*-kiállítás. A karikatúrákkal sűrűn teleaggatott falakról annyi vidámság kacag le az emberre, amennyi csak egy istenáldotta tehetségű embertől telik. Nagyebrészt a közelmúlt politikai vonatkozású eseményeit illusztrálják a könnyedén, de jellegzetes erővel odavetett rajzok, amelyek között itt ott elvétve akad olyan is, amely a politikán kívül keresi és találja meg a humort. A karikatúrák közé ékelődik *Linek* néhány friss pasztelleje: bájos nőalakok, egy-egy erős impresszió alatt született tájkép. A tárlat legjavát azonban mégis a torzképek teszik: Széll Kalmánnak, Tisza Istvánnak és néhány vezető politikusnak mesteri módon megrajzolt torzképei ezek között a képek közt a legértékesebbek. Különösen sok derűtséget keltett a Wekerlét ábrázoló cimere, mely alatt ez a felírás áll:

Zöld mezőben áll egy ember
és hazudik.

A kiállított rajzokat és pasztelleket valószággal potom áron vesztegeti *Linek*. A mai napon tömérdek látogatója akad a tárlatnak s a művásárlás is szépen indult: [lf.] *Kintzig János* és neje két, *Kilényi Zoltán* egy, *H. S.* két, *Stengl Andor* két képet vett meg. Elkelt *Pataky László* gyönyörű festménye, a „*Szánkázás*” című is. *Lukácsy Lajos* vette meg 600 koronáért.

* A Gretchen. Szombaton a nagy sikert aratott, pompás bohózat: a *Gretchen* kerül színre *Novák Irén*nel a címszerepben.

* Izgalmas bikaviadal. Az *Uránia* színház műsorán a legutóbb megtartott spanyol bikaviadalról felvett mozgófénykép kelt szenzációs hatást. Es a harmadik bikaviadal, melyet az *Uránia* bemutat, de az előzők egyike sem közelíti meg ezt a képet. A bikaviadal minden momentumát bemutatja ez a kép, kezdve a közönség felvonulásától a győzelmes matador ünnepléséig. Izgalmas részletekben is bővelkedik ez a kép. Izgató látván a bika által felöklét lovak halálos vergődése, a lováról lebukó torreador életveszélyes helyzete és a közönség lelkesült magatartása. A pazar műsort este fél 9 órakor *Fest Aladár* pompásan meg-

lert *Fiume* című darabja teszi még érdekesebbé. Hatvanhat szebbnél szebb képben látható a magyar tengerpart érdekes városi és tengeri életével. A *Fiume* eddigi két előadásán előkelő nagy közönség gyönyörködött a pompás képekben és a künön szórakoztató szövegben.

* A Pillangó kisasszony. Holnap Puccini Giacomo világhírű operája, a *Pillangó kisasszony* kerül színre. A nálunk is nagy sikert aratott opera címszerepét ezúttal is *Wlassák Vilma* énekli. A többi főszerep *Zalay Margit*, *Ferrari*, *Ladiszlay* és *Leövey* kezében van.

Zsúr-témák.

*

Xány asszony boldog?

Arad, február 13.

Hogy miben áll ez a teljes boldogság, azt eddig még senki sem állapította meg. Már azért sem, mivel az, aki teljesen boldog, okosabb dolgot is tud annál, hogy a lelki állapotát leírja. Ilyesmire rendszeren csak unalmában adja magát a boldogtalanság. Nem is említve azt, hogy a filozófusok határozott állítása szerint, tökéletes boldogság nincs, nem is volt, nem is lesz. Ezért használjuk elővigyázatból a „teljes” szót a „tökéletes” helyett, nehogy ellenmondásba jussunk azokkal az urakkal, akik csakhamar letromfolnának. Minden időben ők szabtak törvényt lelki életünknek és mióta a statisztikát is elfoglalták a maguk számára segédeszköznek, éppenséggel nem lehet velök birni.

A boldogságot is csak úgy ismerik az élet szükséges tényezőjének, ha az ő módszerük nyomán készül, máskülönben nem.

Ez a statisztika pedig a következőket mondja: száz intelligens nő közül teljesen boldog 20, félig-meddig boldog 34 és tökéletesen boldogtalan 46. Az utóbbiak közül valók a „meg nem értett asszonyok” (femmes incomprisee) akiknek boldogtalansága azonban csak viszonylagos, mert abban áll, hogy nem tudják, mennyire boldogok. Ha tehát a 46 egészen „boldogtalan” nő közül csak a felét vesszük „femmes incomprisee”-nek, marad összesen 23, ki abba az érdekes és kiváltságos helyzetbe jutott, hogy magát mindenki vel szemben boldogtalannak mondhatta.

Honnan merítjük ezeket az adatokat? Egy könyvből, melyet Lombroso Paola kisasszony, a híres olasz tudós leánya adott ki s amely nálunk még teljesen ismeretlen. Ő csak az intelligens asszonyokról készített statisztikát, mert alapvül felállítja: a nem művelt asszony mindig boldog, ha nem sanyargatja a nyomor és testi szenvedés.

Abban Paola kisasszony is egyetért a világ összes lélekbuváraival, hogy az asszony boldogságának sohasem lehet a nagyravágyás a kielégítője, hanem mindig csak a boldog együttéléssel alapulhat azzal, kit szíve választott. Másodsorban jön az anyaság. Főlsorelja aztán a többi tényezőket, melyek hozzájárulnak a boldogság kiegészítéséhez.

Szerinte ezek a következők: 1. Fiatalság. 2. Szépség. 3. Műveltség. 4. Jólét. Súlyt helyez a korra is és a szerint állapítja meg statisztikáját. Azt mondja:

Fiatal nők közül, ha száznak megfigyeljük életét, találunk 55 olyanra, ki teljesen boldog, 45 re, ki boldogtalan. Ez az ellentét kora amikor a megnyugvás nem szerepel és nem is lehet tényező a közepes boldogságra. A megvátózatatlan viszonyokba való beletörődés a harmincadik éven túl kezdődik, de vele együtt az elégedetlenség is föltámad sok olyan nőben, aki boldogtalannak hitte magát, mert mi türes tagadás, a boldogságnak leglényegesebb része mindig — a hit.

A harmincadik esztendő után tehát így változik meg az arányszám: boldog már 45, félig-meddig boldog 25 és teljesen boldogtalan 30. Később a negyvenötödik esztendőn túl, még inkább változik

az arány: (boldog kifejezés nem is alkalmazható annál az asszonynál, ki több harminc évesnél) 25, félig-meddig boldog 65 és egészen boldogtalan 10. A megnyugvás és beletörődés kora.

Ami a szépség befolyását illeti a boldogságra, eleinte az arányszám ugyanaz, mint a fiataliságnál, mert a legtöbb nő csak addig szép, míg ifju. A hervadó szépség korában 35 és 45 között azonban aránytalanul nagy a boldogtalan nők száma. Száz közül hetven úgy érzi, hogy nem bírja el a szépsége hervadását, 20—25 félig-meddig beletörődik és csak 5 őrzi meg magában a léleknek azt a nagy erejét, hogy föl sem veszi, mikor a kornak meg kell fizetni adóját.

A műveltség minden körülmények közt nagy tényezője a boldogságnak, bár annak alásoja is lehet. Ha szépség és ifjuság van vele, mérsékeli a kettőnek tulságos követeléseit az élettel szemben, ha pedig nincsen, akkor megvagasztal.

Azonban, amilyen áldás a lelki műveltség, épp olyan szerencsétlenség a félműveltség.

Ez szüli „a meg nem értett” asszony minden szenvedését. Az arányszám a lelki műveltséggel bíró nőknél: egész boldog 45, kielégítő módon 40 és egészen boldogtalan 5.

A jólét is nagyon fontos tényezője a boldogságnak, sokkal fontosabb, semmint az anyagi költők koncedáják.

Egy keleti közmondás azt tartja, hogy a nyomor veszekedő természetű és igaza lehet. Azonban a gazdagság nem, mint azt a statisztika bizonyítja: teljesen boldog a jólétben élő nők közül 40, félig-meddig 35 és egészen boldogtalan 30. Ami azonban onnét eredhet, hogy a gazdag nőnek sok a szabad ideje és az unalom nagy ellensége a boldogságnak.

A szerelem, a házasság és az anyaság az a három tényező, mely első sorban biztosítja a nő boldogságát.

A férfi sokszor, még akkor is boldognak érzi magát, ha az ég megtagadja tőle a gyermekáldást, a nő csak nagyon ritkán. S azért arányszámokat itt viszonylagosan lehet felállítani: 105 asszony közül, ki férjét szereti, 1—10 tökéletesen boldog (ezek az erős akaratuak), a 70—80 közepes boldog és 10—15 olyan, akik boldogok akarnak lenni mindenképen, ki nem tudja elfelejteni, hogy az asszony hivatása az anyaság. Száz asszony közül, ki nem szereti a férjét, de annál inkább a gyermekeit, egy sen teljesen boldog, 50—60 közepesen boldog s a többi — elhítteti magával, hogy boldog lesz, mihelyt gyermekei annyira felnőttek, hogy megértik az ő szenvedéseit és megvagasztalják azért, amit az élet megtagadott tőle.

Aki nem hiszi el a számokat, számítson utána.

MULATSÁGOK.

(=) A lutheránus piknik. Az aradi ág. hí. v. év. egyezmény 1908. évi február hó 22-én, este fél 9 órakor, a „Fehér Kereszt” szálloda összes termelében táncal egybekötött sártkörű lutheránus pikniket rendez. Jegyek kaphatók a meghívó előmutatása mellett Fejér Gyula, Réthy Viktor és Kneffel Lajos kereskedésében, valamint este a pénztárnál.

(=) A tanítóképző hangversenye. Nagyszabásúnak ígérkezik az állami tanítóképző intézet 15 évi, (szombaton) tartandó jótékonycélú hangversenye. Az intézet jeles zenetanárának és ifjuságának szereplésén kívül közreműködnek: *Zoltai Mátyasné*, *Szabó Margit*, *Török Aranka* urhélygyek és *Dávid István* ny. főgimnáziumi tanár, akiknek előadásai kiváló érdeklődésre tarthatnak számot. Impozáns lesz az intézet 100 tagu énekkar működése. A nagy változatossággal összeállított s magas színvonalu zenei műsort két vig szavalat is tarkítja. A hangverseny az intézet helyiségében lesz s pont 8 órakor kezdődik. Személyjegy 2 korona, családjegy 5 korona. Hangverseny után tánc.

(=) A pankotai kereskedő-iffak február hó 22-én, a Fehér Kereszt szálloda összes termelében, a kereskedők egyesülete és az ifjusági kör alapja javára zártkörű *táncvigalmat* rendeznek. Bérleti díj: személy-jegy 2 kor., család-jegy 4 kor. Kezdeté este fél 9 órákor.

(=) Mulatság Gyorokon. A gyoroki iparos olvasókör folyó évi február hó 16-án könyvtára alapja javára, az iparoskör helyiségéb n. táncvigalmat rendez.

Az aradi román klub.

A vasárnapi felavató.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Február 16-án, a vármegyei közgyűlést megelőzőleg, lesz az aradi román klub helyiségeinek ünnepes felavatása, délután két órákor, amelyre a klub vezetősége testvéri szeretettel hívja meg a klubtagokat. Este nyolc órákor ugyancsak a klubhelyiséggel egyházban lévő vendéglőben társas vacsora lesz.

Ezen a napon tehát a románság mint szervezett politikai párt lép a közvélemény elé és a politikai porondra. A klub alakítása, mint azt lapunk többszörösen megírta, nem elszigetelt politikai jelenség a nemzetiségi párt politikai pályáján. Ez a helyiség a közvetlen társadalmi érintkezés színterének később azt célozza, hogy az országgyűlési képviselők és párttagok között állandó és élénk kontaktus létesüljön, mert a képviselők, akik a megtartandó klubértekezleteken döntenek a parlamentben tanúsítandó magatartása felett, szükségessé tartják, hogy párthíveik a politikai élet minden eseményéről gyors és biztos értesüléseket kapjanak. Ezzel azokat a bajokat akarják elkerülni, melyek *majdnem pártszakadásra* vezettek.

A vasárnapi felavató ünnepségre a *Suciu* János dr. házának harmadik emeletén elhelyezett klub már teljesen elkészülten, berendezetten várja a klubtagokat.

A helyiség rendkívül meleg és tetszetős benyomást tesz a belépőre, a kit a helyiség ajtajában, magyarul kö zönő csinos román flu fogadja. Először egy teljesen angol stílusban berendezett tágas társalgóba érünk, amelynek butorzata valósággal csalogatja a vendéget az ott tartózkodásra.

Hatalmas fotellek kínálják tágas ülőket s az előttük álló asztalok dohányszó készülékei is mind remek szép dísz tárgyak, melyek, mint az *Aradi Közlöny* munkatársát kalauzoló hási gazda, *Suciu* János dr. megjegyerte, *mind magyar iparosok készítménye.*

— Lassa, azt mondják, hogy én vad román vagyok. Nézzem kérem a klubhelyiség ablakaira. Betéjeik mind a hazánk színeiből vannak egybeállítva. Sajnos, hogy mint a kormány ellenfeleinek is feltűntek nek bennünk. Hígyje el, hogy a sok keserűség és baj, ami ebből a politikai tőkél a hasznait fordításból származott, a közeljövőben szertefoszlik mint a köd.

A tulajdonképeni gyűlésterem eredetileg festőműteremnek készült. Hosszu, tágas helyiség, melynek a Múrosra néző terassza van. Hatalmas ablakokon szűrődik be a napvilág a terembe, melynek északi részén áll a zöld posztóval bevont tanácskörtéi asztal, míg déli részén kisebb-nagyobb káryasztalok várják a harmincké. levelű bi. lia forgatóit.

A falakat a románság élcséhez fűződő jeleneteket ábrázoló színyomatok tarkítják. A bejárat mellett és vele szemben ar. di vonatkozó fényképfelvételek vannak. Kező *Goldis* János fényes aradi bevonulását ábrázolja. A termék mind vilányfal és gázzal világítja

tők. A klub vezetősége megrendelete az országos fővárosi és helyi magyar és román nyelvű lapokat.

A társadalmi élet ápolását is célozza a klubalapítás és a románságnak erre nagy szüksége van — mondotta *Suciu* képviselő. A klub azokról politikai iskolája lesz a fiataloknak, mert itt alkalma nyílik a vezetőségek közvetlenül érintkeznie.

A földszinten van a román országgyűlési párt pártirodája, amelyet *népirodának* szánt a vezetőség. A képviselőházi szünetek alatt itt találja az ügyes-bajában Aradra jövő román képviselőt, aki neki tanácsos és felvilágosítással szolgál. A pártiroda éppen most dolgozik az aradvármegyei csendőrség visszaélésével parlamentre tárgyalásának előkészítésén. Gyűjtik az adatokat, melyek nemsokára együtt lesznek s nyomtatás alá kerülnek, hogy valamennyi képviselőnek megküldhetőek legyenek.

Az iroda legnagyobb kényelmet kielégítően van berendezve. Míg a klubhelyiség butorzata bőrrrel van bevonva, addig itt a bársony az uralkodó elem. A falon a királynak olajfestésű arcképe tekint a belépő elé.

Itt tartják az országgyűlési képviselők pártértekezletüket. Az első, a házszabályvizelő dolgában, a következő hetek valamelyikén lesz, amelyen valamennyi román képviselő részt vesz.

HIREK.

— Merénylet a spanyol király ellen. *Madrid*-ből táviratozzák: *Alfonz* spanyol király ellen merényletet kíséreltek meg. Amikor a király Sevillából elutazott, egy ismeretlen ember bádogszelencét dobott a király kosijába. A merénylet letartóztatták. Megmotozása alkalmával leveleket találtak nála, amelyekből kitűnik, hogy *Alfonz* király élete ellen összeesküvést szőttek. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított és letartóztatott egy embert, aki a madridi főpostahivatalban poste restante levelet vett fel. E levélben az állott, hogy a nem sikerült merénylet után egy második merényletet terveznek. A letartóztatott ember a rendőrségen kijelentette, hogy nem tud semmiféle összeesküvésről, őt egy idegen ember kérte meg, hogy hozza el a neki szóló poste restante levelet a főpostáról. Ő nem is tudja, hogy mi áll a levélben. A rendőrség azonban e vallomása ellenére is fogva tartotta és széleskörű nyomozást indított az összeesküvés részeseinek kiderítése iránt.

— Csáky György gróf öngyilkossága. Fővárosi tudósítók jelentik: A magyar lapokat bejarta az a hír, hogy *Csáky* György gróf, az ismert gavallér Newyorkban nagy nyomora miatt agyonlőtte magát és meghalt. A Clevelandban megjelenő „Szabadság” című magyar lap ma Budapestre érkezett február második számában azt írja, hogy a gróf tényleg öngyilkosságot követett el, de nem halt meg. *Csáky* gróf álneven tartózkodik Newyorkban és számos áltásra ajánlkozott, de sikertelenül. A gróf együtt lakott *Boros* Ferikével, az ismert nevű magyar drámai színésznővel. *Boros* Ferike január huszonegyedikén gyanús gáz-zagot érzett a lakásban, beryitott tehát a másik szobába és megremülve látta, hogy a gróf ez néletlenül fekszik a dívánon, a gáacsapból pedig szabadon ömlik a gáz. Rögtön orvosért küldött, akinek segítségével személtre hozta a *Csáky* grótot és kórházba szállította. A gróf jelenleg is ott fekszik és bár állapota súlyos, valószínű, hogy sikerülni fog őt az életnek megmenteni.

Az öngyilkos gróf egyik testvérébátyja, *Csáky* Kálmán gróf is Newyorkban tartózkodik, de szintén nagy nyomorban él. Az újságok hírelvel ellentétben a newyorki osztrák-magyar konzulátus azt jelenti, hogy *Csáky* György gróf öngyilkossága következtében meghalt. A lapok híradása azonban inkább elfogadható, mert sokkal valószínűbb, hogy a gróf betegesen fekszik egy kórházban.

— Kettős eljegyzés. Szép és ritka ünnepély folyt le ma *Groszman* Jakab dr. előkelő aradi orvos családjában. Két fia, akik közül az egyik orvos, a másik ügyvéd s mindketten közkedveit tagjai az aradi előkelő társaságoknak, egy és ugyanazon napon váltottak jegyet szívének választottjával. *Groszman* Emil dr. eljegyezte *Bing* Adél kisasszonyt, özvegy *Bing* Edéné minden szép tulajdonsággal megáldott, bájos leányát; *Groszman* Alfréd dr. pedig eljegyezte *Wallfisch* Irén kisasszonyt, *Wallfisch* Ármin aradi banküzlet tulajdonos kiváló műveltségű, szép leányát. A három családot már a mai nap folyamán elhalmozták jó kívánataikkal az ismerősök és jóbarátok.

— Az új ipartörvény és a kereskedők. Az Aradi Kereskedők Köre folyó évi február 13-án pénteken este kilenc órákor a kör helyiségében általános értekezletet tart, amelynek tárgya az új ipartörvény most megjelent előadói tervezetének, illetve a kereskedőket, kereskedelmi alkalmazottakat és magántisztviselőket érintő részének ismertetése. Az értekezletre Arad kereskedőit és alkalmazottait ez uton is meghívja és minél számosabb megjelenésre kéri az elnökség.

— Makó város csődje. Csanádvármegye törvényhatósági bizottsága, — mint Makóról táviratozza tudósítók — ma délelőtti rendkívüli közgyűlést tartott *Hervay* István alispán elnöklésével, amelyen néhány sürgős természetű községi ügyet intézett el mérsékelt érdeklődés mellett. Ezek között szerepelt Makó városnak az az országos hírhedségre vergődött 27000 koronás ügye is, amelynek az lett volna — ezelőtt két héttel — a rendezetése, hogy abból Makó város a tisztviselőt fizesse ki, mivel hogy éppen elcsúszott körül üres volt a kassza. Harmadnapra már volt pénz bőven, fizettek az adózók s fizetett a város is, de akkorára már az egész ország tudta a Makón működő s a legtöbb esetben megbízhatlan sajtótudósítók jóvoltából, jobban mondvá szenzációh. jhászásából, hogy Makó fizetőkép. telen s legközelebb csődöt kér önmaga ellen. *Hervay* István alispán és *Pártos* Izó bankigazgató legalább így nyilatkoztak ma Makó szenzációh. csődjéről, mikor arról volt szó, hogy Makó városnak engedélyt adjanak arra, hogy azt a bizonyos 27000 koronát köcsönké. felvehesse a — saját alapjából. Nagy derűtség közepette meg is adták az engedélyt s így az ügyvédek egyelőre elesnek egy meglehetősen jónak ígérkező tömeggondnokságtól.

— Szana Tamás temetése. Fővárosi tudósítók jelentik: Nagy részvét mellett temették el ma délután *Szana* Tamást, a Petőfi társaság főtitkárát és az Uránia színház igazgatóját. A gyászszertartás az Uránia színház előcsarnokában folyt le, a szertartást *Petri* Elek ág. ev. lelkész végezte. *Molnár* Viktor közoktatásügyi államtitkár az Uránia színház nevében, *Pekár* Gyula pedig a Petőfi-társaság nevében bucsuztatta a halottat. Azután kocsira tették a koporsót, amelyet teljesen elborított a koszorúk tömege. Hatalmas gyászoló közönség kísérte a halottat a Kerepesi-úti temetőbe.

— Halálos kimeneteli verekedés. *Kiszindia* aradmegyei községben veres verekedés volt, amelynek egy halottja is van. A falu kocsmájában kedden több legény mulatozott. Rendre jöttek a literes üvegek, fogyott a bor és annak arányában emelkedett a jókedv is. Mikor a fizetésre került a sor, az elfogyasztott italok árát a legények nem egyenlően akarták egy-

másra kiróni. Efelett vitatkozás támadt, majd verekedni kezdtek és Szulincán Illést úgy összeverték, hogy a szerencsétlen legény a szenvedett súlyos sérülések következtében meghalt. A csendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a verekedésben Ruzsa Ruzsánda és Morár Ávrám jártak elől, akik fadarabokkal ütlegelték Szulincánt, míg az össze nem rogyott. A verekedés halottját ma délután boncolták fel Aussterweil László dr. és Posgay István törvényszéki orvosok. A vizsgálóbíró Imecs Illés dr. aljárásbíró képviselte.

— Az új király kegyelm-ez. *Lisszabon*ból táviratozzák: A király elnöklésével az államtanács ülést tartott, hogy nyilatkozzék a király azon szándékáról, mely szerint megkegyelmezni kíván azoknak a tengerészeknek, akik 1906. április havában a lázadásban részesek voltak. Az államtanács a zendülő tengerészek javára mondott véleményt. Az erre vonatkozó dekrétumban, amely a hivatalos lapban fog megjelenni, a megokolás a következőképpen hangzik: Leghőbb kívánságom, hogy uralkodásomat az alkotmány által nekem juttatott megkegyelmezési jog gyakorlásával kezdjem meg. Az ülés után Mánuel király az összes államtanácsosokat fogadta és sajtóeseményeket intézett hozzájuk. Délután a király a tengerészeti iskolák növendékeit fogadta és örömet fejezte ki azon, hogy volt iskolatársait láthatja. A kormány a corteznak törvényjavaslatot szándékozik benyújtani a lisszaboni rendőrség reorganizációja tárgyában. Még nem tűzték ki azt a napot, amelyen a király a cortez előtt esküt fog tenni.

— Turisták szerencsétlensége. *Zell am See*ből jelentik: Tegnap délután egy kilenc tagból álló társaság szki kirándulást tett. A fűrdőhelytől két és félórás távolságban egy hólavina zuhant a társaságra. *Schuckart* fővadász, *Altenhuben* vezető meghalt, két tagja a társaságnak eltűnt, a többiek súlyosan megsebesültek.

— Csanád megye gyászja. Ma reggel 8 órakor hosszas szenvedés után elhunyt Csanád vármegye egyik ifjú tisztviselője: *Tarnay* Jenő másodaljegyző, tb. főszolgabíró. Mindössze 32 éves volt, de a súlyos kór, mely szervezetét megtámadta, már körülbelül egy év óta távol tartotta hivatalától. Szerkesztője volt a vármegye hivatalos lapjának. Kiterjedt rokonság gyászolja s elhunytáról a vármegye tisztikara külön gyászjelentést adott ki. Temetése holnap, pénteken délután 4 órakor lesz.

— Egy temetkezési vállalat panamája. *Fogarasi*ról jelentik: Egy itteni temetkezési egyletben nagy visszaéléseknek jöttek a nyomára. Az Első Fogarasi Temetkezési Egyletnek nemrégiben még hatvan ezer korona vagyona volt, amelyből ma már csak huszezer van meg. Az egylet új elnöke, *Borsay* Rezső vármegyeyel irodalgazgató hónapokkal ezelőtt jelentést tett a belügyminiszternek és vizsgálatot kért. A hatóság megvizsgálta az egylet pénzügyi helyzetét, de nem évekre visszamenőleg, hanem csak a jelenben és mindent rendben talált. Az egyletnek azelőtt *Szentpályi* Gyula városi főjegyző volt az elnöke és ennek kedvéért igyekeztek a botrányt eltussolni. Egy részvényes azonban az ügyészségnél tett bűnvádi feljelentést és ennek folytán beható vizsgálat indult meg. Kiderült, hogy a volt elnök két éven át egyáltalában nem hívott össze közgyűlést, az egylet ügyeit hanyagul vezette és bűnös pénzügyi manipulációkkal tetemesen megkárosította az egyletet.

— A szerelmes Macska. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A főváros tizedik kerületében, Kőbányán *Macska* János napszámos beállított *Fromm* Jánosnéhoz, annak a téglagyárban levő

lakására. Rövid szóváltás után revolvért rántott elő és az asszonyra sütötte. A lövés zajára berohant *Fromm*né *Eiza* nevű leánya. A merénylő most ez ellen fordult és a leányra lött, aki karján megsebesülve összeesett. Macska ezután elmenekült és a ház közelében egy fára felakasztotta magát. A szomszédok azonban észrevették és még idejekorán elválták a kötele. A merénylő napszámost bekísérték a kerületi kapitányságra, ahol letartóztatták. A sebesült asszony és leánya állapota nem veszélyes. Macska bevallotta, hogy szerelmes volt *Fromm*néba, aki nem akarta meghallgatni s ezért követte el tettet.

— Egy újság automobilversenye. *Newyorkból* jelentik: A párisi *Matin* című lap által rendezett newyork—párisi automobilversenyben résztvevő hat automobil tegnap utnak indult. Az indulásnál óriási közönség volt jelen.

— Végzetes anyalcsinálás. A pankotai előjárásának tudomására jutott, hogy *Bogya* Maruca cselédleány magzatelhajtás következtében súlyos betegen fekszik gazdája lakásán *Gherba* György községi jegyző felkereste és kihallgatta a leányt, aki bevallotta, hogy a magzatát *Vigh* Mártonné bábaasszony segítségével hajtotta el. Időközben a leány anyja, aki Ágris községben lakik, kocsin eljött és leányát hazavitte, de mire a faluba értek, a leány a rajta végzett műtét következtében meghalt. A csendőrség a kuruzsló bábaasszonyt letartóztatta. *Bogya* Marucát holnap felboncolják.

— Az aradi szakszervezetek feloszlatása. *Varjassy* Lajos dr. iparhatósági biztos ma délelőtt hajtotta végre *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternek azt a rendeletét, melylyel feloszlatta azt a 4 aradi szakszervezetet, melynél szabálytalanságok derültek ki a vizsgálat folyamán. *Varjassy* dr. megjelent a szakszervezetek helyiségeiben és azok ingóságait a városházára vitette.

— Kirabolt gazda. *Szikszóról* táviratozzák: *Kraucovics* Ferenc sóstófalvi gazdaember ökröket hajtott a szikszói országos vásárra és azokból eladott egy párt 800 koronáért. *Bokros* Kecsik András és *Kulcsár* József tanul voltak a vásárnak és kicsalták a gazdát egy korcsmába, ahol megtámadták és az ökrök árát elrabolták tőle. A tettesek eltűntek. *Kraucovics* jelentést tett a csendőrségnél az esetről, akik a tetteseket nyomozzák.

— Lehár a budapesti Modern Színházban. Az *Andrássy*-uti kabaret februári nagysikerű műsorának és általában a fővárosi szezonnak, kétségkívül legnagyobb érdekessége *Lehár* *Ferenc*, a *Vig* özvegy szerzőjének új operetteje, a *Mici herceg*; bájos, behizelgő melódiai máris oly népszerűek, akár a *Vig* özvegy dalai; az operette előadása is elsőrangú; a két főszerepet *Medgyaszay* Vilma és *Nyárai* játszik, akiket estéről-estére zsufolt nézőtér ünnepe; nagy hatást arat még *Keleti* Juliska is és az acélkancellár szerepét felváltva játszó *Boros* és *Bársony*. *Lehár* operettjén kívül még *Heltai* Jenőnek és *Molnár* Ferencnek egy rendkívül mulattató egyfelvonásosa meg egy francia egyfelvonásos van műsoron és tömördek teljesen új kabaretszám és művészeti tréfa.

— Vasuti baleset. *Münchenből* táviratozzák: A páris—bécsi keleti expresszvonat, amelynek ma délelőtt tíz óra husz perckor kellett volna Münchenbe érkeznie, francia földön három órai késést szenvedett. Ez nagy pánikot okozott, mert először az a hír jött, hogy az expressz baleset érte. Később azonban megnyugtató távirat érkezett, amely szerint az expressz egy személyvonatot ért kisebb baleset miatt késést.

— A német iskolahajó drámája. *Newyorkból* táviratozzák: A felebbviteli törvényszék helybenhagyta *Schaick* kapitány elleni tíz évi börtönrre szóló ítéletet, aki bűnösnek találtatott ab-

ban, hogy 1904-ben a *General Slocum* nevű gőzösdön tűzvész következtében a német vasárnapi iskolának mintegy 1000 kiránduláson levő növendék életét vesztette.

— Halálos ítélet. *Mitrovicáról* táviratozzák: A mitrovicai kir. törvényszék ma tartott főtárgyalásán *Vecserinac* István óbanováci lakost boszúból elkövetett gyilkosságban mondotta ki bűnösnek, melyet *Mijacs* Gáján követett el. A törvényszék a vádlottat kötél általi halálra ítélte.

— Félholtra vert tanító. *Zomborból* táviratozzák: A garai gazdakörben *Tóth* Jenő garaközségbeli kántortanító hivatalos teendőket végzett. Délelőtt 10 órakor lépett a körbe *Gáti* Mihály nagybirtokos, iskolaszéki és megyebizottsági tag *Antal* nevű fiával, akik midőn meglátták a tanitót, minden szó nélkül székeket kaptak fel, a tanitót hatalmas ütéssel a földre terítették. A tanító a szenvedett ütések következtében elájult, későbbben a lakására szállították, ahol két orvos ápolás alá vette és súlyos sérüléseket konstatált rajta. Az eset, mely boszu műve, a községben nagy felháborodást keltett.

— Gyilkosság szerelemből. *Szolnokról* jelentik: *Menyhért* József gazdaember meggyilkolta *Cserhádi* János jómédu birtokosnak tizenhat éves *Mariska* nevű leányát, aki nem akarta szerelmi ajánlatát meghallgatni. A gyilkost a csendőrök letartóztatták.

— Kirabolt postakocsi. *Varsóból* táviratozzák: *Ljubin* és *Janow* között egy postakocsit rablók megrohantak, a postakocsist és 5 katonát megölték, két katonát pedig súlyosan megsebesítettek. Ezután hozzáfogtak a kocsi kifosztásához és 10,000 rubelt kerítettek hatalmukba. A rablóknak sikerült elmenekülni.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. *Likör* aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

SPORT.

+ Vivóakadémia Aradon. *Maione* Vince, a kitűnő vivómester március hó 1-én délután 5 órakor tartja meg a Fehér Kereszt disztermben idei vivóakadémiáját, amelyen budapesti és vidéki mestereken kívül több neves amatőr-vívó is résztvesz. A vivóakadémián két értékes díj kerül a legjobb vívók kezébe. Lesz iskolavívás karddal és tőrrel, amatőrök assantja karddal és tőrrel. Érdekes pontja lesz a sportünnepeknek a katonaisztai vívóverseny, amelyet aradi, szegedi, budapesti és tomesvári amatőr-vívók törversenye fog követni. Az akadémiát az öt esztendő *Andrényi* Csíri tör. iskolavívása fejezi be. Résztvesznek a mesterek közül: *Armentani* Szegedről és *Senesi* Budapestről. A zsűri elnöke *Andrényi* Károly lesz.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Harcias asszonyok. 1904. augusztus huszonnyolcadikán *Bánkuton* *Zsídék* Józsefné, *Werner* Sándorné és *Jankovics* Gizella bankati lakosok *Buli* János földmivest megtámadták és kézzel ütlegelték, mert azt hitték, hogy *Buli* szöllőt lopott a *Zsídék* szőlőjéből. *Buli* futásban keresett menekülést az asszonyok elől, de ezek a velük volt nagy kutyát ráuszították. A kutya nekiugrott és ruháját leszakította. *Buli* az ütlegelések folytán nyolc nap alatt gyógyuló könnyű testi sérüléseket szenvedett, a kutya támadásáról azonban annyira megijedt, hogy epileptikus rohamokat kapott és a gyulai kórházban harmincöt napig állott gyógykezelés alatt. Feljelentésére az ügyészség eljárást indított a harcias asszonyok ellen. Az aradi kir. törvényszék ma tárgyalta az ügyet.

Köller János kir. ítélőtáblai bíró elnöklete alatt és Kovács József kir. alügyész vádbeszéde után a három vádlottat egyenként ötvenötven korona pénzbírságra ítélte.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 13.

Kínálat, vételkedv korlátolt. 5 fillérrel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprillisa . . .	11.93—11.94	11.86—11.87
Buza októberre . . .	10.36—10.37	10.35—10.36
Zab áprillisa	7.95—7.96	7.90—7.91
Rozs áprillisa . . .	10.48—10.49	10.42—10.43
Tengeri májusra . . .	6.79—6.80	6.77—6.78

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	644.—
Magyar hitelrészvény	777 50
Közút vasút részvény	565 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 13. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 117—118 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 118—120 fillérig; könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 120—122 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Február hó 10. napján volt készlet 21,215 darab, február 11. napján főlhajtatott — darab, február 12. napján elszállított 72 darab, február 12. napjára maradt készletben 21,142 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: Élénkebb.

IDEGENEK ARADON.

— Február 13. —

Fehér Kereszt-szálloda. Konop Kálmán nagybirtokos Odvos. — Kiss Vilmos jegyző Kevermes. — Kempelen Béla magánzó Budapest. — Goldzieher Géza kereskedő Budapest. — Lantos Odön mérnök és családja Budapest. — Bérczi Lajos igazgató Budapest. — Krasse Arpad mérnök Petrozsény. — Hajdu Imre birtokos Szolnok. — Stössel Henrik tisztviselő Gyöngyös. — Gellér Sándor hivatalnok Gyöngyös. — Bares Gábor mérnök és családja Győr. — Mattel Gusztáv vezérigazgató Grác. — Pálmái Mátyás magánzó és neje Szarvas. — Brankovics Károly igazgató és neje Karánsebes. — Hartman Zsigmond borkereskedő Székesszentgyörgy. — Vámos Ferenc mérnök Orosháza. — Adler Soma dr. ügyvéd Nagyvárad. — Minkusz Gyula kereskedő Megyes. — Tornyai Pál kereskedő és neje Megyes. — Fischer Béla tisztviselő Szeged. — Hönig Imre hivatalnok Szeged. — Podlovics Aurél kőfaragó Kolozsvár. — Back Vilmos igazgató Nagykőrös. — Kovács Albert jegyzőség Békésyula. — Spett Ferenc vendéglős Ipolyság. — Foka József és neje Sziszek. — Szántó József magánhivatalnok Gurahonc. — Róth Izidor kárbeszélő Temesvár. — Kupp Vilmos kántor Szepesváralja. — Edelhof Emil főfelügyelő Komárom. — Kremen Sámuel kereskedő Zimony. — Gonda Lajosné titkár neje és leányai Zimony. — Pártos Lipót kereskedelmi tanácsos Visegrád. — Braun Lajos utazó Budapest. — Bittera Elemér utazó Budapest. — Ernst Fülöp utazó Budapest. — Menerer Adolf utazó Budapest. — Schubert Nándor utazó Budapest. — Klein Zsigmond utazó Budapest. — Lax Mór utazó Bécs. — Steiner Izsó utazó Bécs. — Keller Illés utazó Debrecen.

Központi-szálloda. Kosminski Kázmér gróf birtokos Podgorza. — Hodossy Marcel birtokos és neje Homonna. — Grabzer Leó szőlőbirtokos Eger. — Petkovits Jenő magánzó Budapest. — Friedman Sándor dr. orvos Temesváras. — Merbl Lajos műépítész Temesvár. — Teffert Ferenc gyógyszerész Elek. — Telkes Ernő bist. főtisztviselő Budapest. — Walter Herman fakereskedő Vinkovce. — Benke Armin bankhivatalnok Beszterce. — Klavács Péter magánzó Bucsáva. — Homolay Béni földbérlet Komárom. — Bianche Teofil magánzó Páris. — Marinkovics Béla magánzó Budapest. — Ochs Izsák utazó és neje Bécs. — Fürst Ede utazó Bécs. — Samsohn Károly utazó Bécs. — Kolban Zsigmond utazó Bécs. — Schvarz Adolf utazó Bécs. — Klein Ignác utazó Bécs. — Rodosi Jenő utazó Budapest.

— Karácsonyi Miklós utazó Budapest. — Feles Lipót utazó Budapest. — Kalond Vilmos utazó Budapest. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Glück Odön utazó Budapest. — Stransky Géza utazó Budapest. — Tehel Soma utazó Budapest. — Boskoviés Imre utazó Budapest. — Rosenberg Miksa utazó Budapest. — Frenkl Lajos utazó és neje Budapest. — Skrobal Antal utazó Budapest. — Weisz Hugo utazó Budapest. — Lekits M. utazó Fehértételek. — Lázár Jenő bizt. utazó Budapest. — Wiener Nándor utazó Budapest. — Ramer Gyula utazó Budapest. — Ekstein Jenő utazó Budapest. — Csuszi Leó utazó Budapest. — Klein Ignác fakereskedő Budapest.

Vass-szálloda. Pergá Ignác teologus Szerbets. — Schenk Jakab utazó Ujvidék. — Spielman Simon utazó Bécs. — Jákó Elemér dr. orvos Eperjes. — Zám Lajos dr. orvos Eperjes. — Hollósi Elek magánzó Szerencs. — Ta-jáni József iparos Bataaszék. — Horvát István iparos Bataaszék. — Zemplényi Lajos utazó Budapest. — Harmat Béla utazó Budapest. — Zándori Lajos kereskedő Szeged. — Halmi Lajos utazó Szeged. — Dékány Pál utazó Szeged. — Zöldi Mihály iparos Szentés. — Hamin G. orvos Budapest.

Nemzeti Színház.

Péntek, 1908. évi február hó 14-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Pillangó kisasszony.

Opera két felvonásban, három részben. Szövegét Long Janos L. és Belasco Dávid nyomán írták: Illica L. és Giacosa G. Fordította: Várady Sándor. Zenéjét szerzte: Puccini Giacomo. (Vezényli Tilger Arpad karnagy.)

SZEMÉLYEK:

Pillangó kisasszony	Wlassák V.	Sharpless	Ladislav J.
Suzuki	Zalay M.	Goro	Faludi K.
Kate	Kun Irén.	Yamadori	Leövey Leo.
Pinkerton	Ferrari.	Bonzo	Eory Lajos.
		Biztos	Ujj Kálmán.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma pénteken, 1908. február hó 14-én

Műsor:

1. Az ópiumszívó.
2. Alarcosbál.
3. Élő baba.
4. A hipnotizőr.
5. Izgalmas bikaviadal.
6. Korzikai vér.
7. Japán képek.
8. Szociálisták felvonulása Budapesten okt. 10-én.

Este fél 9 órakor tartandó előadás, a mozgófényképeken kívül, színré került még:

F I U M E .

Irta: Fest Aladár. 66 vetített képpel.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Cukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekeze látszik.

NYILTTER.*

Ajánlok friss érkezésű

Cataniai Muskát édes vérbélű narancsokat

100 darabonként 5, 7 és 10 Kor.-ért ládánként, ugyszintén

friss déli gyümölcsök, csemegék, bonbonok legjobb minőségekben.

Magyar és francia pezsgőborok, likőrök, sajtok nagy választéka.

Elsőrendű üzlet, legjobb és legfrissebb áruk mindenkor.

Dürr Gusztáv,

962 csemege-, fűszer-, pezsgőbor-, ásványvíz-kereskedése

Arad,

a városházzal szemben. Telefon 118. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A borosjenői esperességben fekvő Apáti község gör. kel. templomának újbóli felépítése céljából készült és az aradi gör. kel. egyházmegye nagytekintélyű Szent-zékének 2701—907. sz. a. kelt. határozatával jóváhagyott terv és költségvetés alapján ezennel árlejtési hirdetmény tüzetik ki 37261 korona 35 fillér kikiáltási árral.

Az árlejtés Apáti községben, a felekezeti iskola helyiségében 1908. évi március hó 1 én délelőtt II órakor fog megtartani.

Feltételek:

1. Árlejtők az árlejtés kezdetén a kikiáltási ár 10%-át bánatpénz gyanánt, vagyis 3726 kor. 10 fillért készpénzben vagy elfogadható értékpapirban tartoznak letenni.

2. A terv, a költségjegyzék és az árlejtési feltételek Apáti község lelkészi hivatalánál tekinthetők meg.

3. A hitközség featartja magának azon jogot, mely szerint a pályázók közül azon vállalkozót alkalmazza, a kiben legnagyobb bizalma lesz.

4. Árlejtőknek nincs joguk ahhoz, hogy az árlejtésen való részvételük által felmerült költségeik visszatérítését követelhesék

Apáti, 1908. évi február hó.

Popoviciu Athanasz,

egyházi elnök.

941

Vevők és bérbevevők

semmiféle jutalékot

nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,

vagy a városi kávéház.

Eszközül szállodák, vendéglők, földek, szállók, házak bér- és eladását, valamint borok és szeszes italok eladását. — Ugyszinte

amortisatiós kölcsönök

a legolcsóbb kamat melletti kieszárlését előleg nélkül, ehhez csak a birtokiv és telekkönyvi kivonat kell. — Több emeletes magán-és bérház 8—10%-ot jövedelmező, olcsón és kedvező feltételek mellett eladók. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. 881

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtétet pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

341 fogorvos.

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-utca sarok, a színház főbejáratával szemben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad és vidéke nagyrabecsült közönségét, miszerint a közelgő idény beálltával raktáromat mindenemű bőrökkel felszereltem, melyből a legszebb és legjobb kivitteli 581

uri és hölgy cipőket

készítek,

miért is becses rendelésüket kérem, vagyok kitünő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazotti

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyárakon.

A szivattyu hengerből a bor utolcseppig kifolyik, a szőlő magvak hóják és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendő

helyő szelepekkel. Közsegeknek legalkalmasabb mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg szolgáltatást. — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás, hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű balt

gummirozt, kendercsövek, legolcsóbb árban.

Kutak

és hozzával

csövekkel

olcsóbbak, jobbak, mit bármely be egy külföldi gyárban.

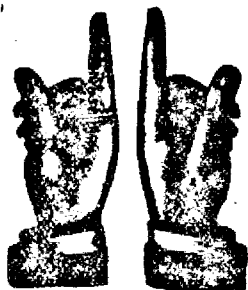
Hönlő Otte

M. királyi szabadalmazotti tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 251

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

TEA

SZEZON!

Legzamatosabb
TEA ÉS RUM.

Vojtek és Weisz
drogeriájában 381
ARAD.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ára egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kitünő hatású szer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobailatok, üvegje 70 fillér.

„Never“ amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz. * megyeházzal szemben.

Városi hirdetmények.

2001—908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyministerium 8055—908. számú rendeletére közhírré teszem, hogy a canadai kormányának rendelkezése folytán a Canadába való kivándorlást a m. kir. Belügyminister a kivándorlásról szóló 1903. évi IV. t. c. 5. §-ában megadott felhatalmazás alapján egyelőre betiltotta.

Arad, 1908. évi február hó 5-én.

Sarlot,
főkapitány.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy azoknak, akik a belvárosban, Sarkad, Erzsébet, Séga és Poltura külvárosokban laknak a kamarási, azoknak pedig, akik Gáj külvárosban és a tanyákon laknak a pájalkapitányi hivatalnál kell bejelenteni, hogy hány darab sertést, vagy juhot kívánnak a folyó évben a városi legelőre bocsájtani.

A bejelentésre a folyó évi február hó 11., 12., 13., 14., 15., 16., 18., 19. és 20. napjait tűzzük ki határidőül, amelyen túl bejelentések nem fogadhatnak el.

A bejelentések alkalmával lesznek kiállítva a juhokra nézve a kötelezvények a legeltetési díjak ama fele részére, amelyek nem a legelőre bocsájtás előtt, hanem folyó évi augusztus hó 20-ig fizethetők le.

A legelőre bocsájtás napja később lesz meghatározva és közhírré téve.

A városi tanács.

3325—1908.

Hirdetmény.

A gazdasági munkás és cselédségély pénztár járulékaikról szerkesztett 1908. évi kivétési lajstrom azzal tétetik folyó évi február hó 15-én kezdődő 8 napi közszemlére, hogy azt az érdekelt munkaadók betekinthezik és a sérelmes kivétel ellen írásbeli kifogásaikat a közszemlére tétel leteltétől számított 15 nap alatt az adóügyi tanácsnoknál beadhatják.

Felhívjuk továbbá az illetőket, hogy az összeírás befejezte után szolgálatba fogadott új cselédek a szolgálatba lépés napjától számított 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett az adóügyi osztálynál annál inkább bejelentse, mert baleset esetén csak oly cselédek után tarthat igényt a munkaadó a 8. §-ban biztosított segélyre, akik szabályszerűen bejelentvén a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Miről az érdekelt munkaadókat azzal értesítjük, hogy minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási díjat a városi pénztárnál haladéktalanul lefizessék, mert a segélypénztár csak akkor köteles a munkaadónak e címen felszámítható költségeket megtéríteni, ha az a cseléd, kit baleset ért, az összeírás lajstromba felvételét s utána a díj esedékességkor vagy a baleset előtt legalább 30 nappal tényleg befizetve lett.

Arad, 1908. évi február hó 7.

A városi tanács.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Földbirtokosoknak

alkalmas nagy uri ház, nagy magtár, borpince, istálló s hozzá tartozókkal szabad kézből eladó. Bővebbet Tökölly Imre-utca 40. 939

Egy jó karban levő

üzletberendezés eladó Schreiber Hermannál, Ménesen. 960

Bejáró takarítónő

felvétetik délelőttre Asztalos Sándor-utca 2., I. emelet. 957

Egy 3-as számú

valódi Wertheim szekrény eladó. Bővebbet Pollák Arnold szállitonál Arad, Petőfi-utca. 958

Uszikár (Pudli) kutyák eladók.

Bővebbet Posner B. állatkitömőnél Arad, Szabadság-tér 1. szám. 961

Üzleti könyvek,

u. m.: strazzák, főkönyvek, stb. gyári raktára. Ügyvédi nyomtatványok teljes lerakata. Irodai felszerelések legelőnyösebben szerezhetők be Kerpel Izó könyv- és papirkereskedésében, Aradon. 212

Kiadó egész emeletből álló

elegáns, kényelmes uri lakás május elsőtől Szent László-utca 5. — Ugyanott elegánsan bútorozott kényelmes utcai szoba kiadó. 953

Ügyvédi naplók

és főkönyvek rendkívül finom erős papírból egész vászon kötésben bőr sarokkal 500 oldal tartalommal 24 kor. Kaphatók Ingusz I. és Fia. Könyv és papirkereskedés. 201

Kiadó üzlethelyiség.

József főg-ut 12. sz. a.

egy 911

üzlethelyiség

(ezidő szerint Kiszner-féle fűszerüzlet)

esetleg pincehelyiség külön is

kiadó.

Fodor és Reisinger.

30 napig

maradnak érvényben ezen rendkívül mélyen leszállított

OCCASIO ÁRAK!

Csak elsőrendű minőségű áruk olcsó árban!

Egy vég vászon kitűnő minőség	frt. 3.15
Rumburgi vászon uri nadrágra vége	frt. 3.85, 4.45
Teljes vég királyvászon női fehérneműre, vékony szálu	frt. 5.80, 6.65
Cégem különlegessége 50 rőfös ramburgi vászon minden célra alkalmas	9.75, 11.75
Teljes vég kanavász szintartó kitűnő minőség	4.90, 5.50, 6.50
Teljes vég chiffon kitűnő minőség	4.80, 5.50, 6.50
Teljes vég chiffon Schrol legfinomabb	6.85, 7.90, 8.95
Lepedővászon egy szélben varrás nélkül	6.85, 7.50
Lepedővászon gyepen fehérítve	9.50
6 személyes céna damaszt étkező teríték, abrosz és 6 szalvéta	1.85, 2.85
12 személyes céna damaszt étkező teríték, abrosz és 12 szalvéta	5.—, 6.35
6 személyes szebbnél-szebb céna damaszt kávé-teríték abrosz és 6 szalvéta	1.35, 1.66, 2.85
6 darab céna damaszt óriási törülköző	frt. 1.44
6 darab vászon pohártörő	frt. 88.—, 1.25
6 darab flanel pohártörő	kr. —, 48
Alkalmi vétel rouge paplan most	frt. 2.72
Selyem klott óriási paplan, vattás	frt. 3.95
Flanel takaró gyönyörű mintákban	frt. 1.25, 1.65, 2.25

Uri fehérneműekre.

5 rétü kézelő színes, vagy fehér	24 kr.
R. R. 5 rétü uri gallér, darabja	frt. —, 16 kr.
Tartós uri ing, sima, divatos mellel	—, 98 kr.
D. D. Schifon uri ing, sima, redős vagy piké mellel	1.12 kr.
R. R. Schifon diszes, sima, redős vagy piké mellel	1.32 kr.
R. R. Schifon háló ing	1.13 kr.
Tirol körper uri alsó nadrág 68 krajcár.	
Francia szabásu himzett, gombos uri nadrág	85 kr.
6 darab kitűnő vászon zsebkendő	49, 65, 78, 95 kr.
Fegyhazi kötött uri harisnya most	12, 22, 29 kr.
Kötött gyapju uri harisnya most	35, 42, 46 kr.
Tartós uri esernyő 1	frt. 25 kr.
Mindenki vegyen nyers selyem elegáns esernyőt most	1.75.

Valamint összes raktáron lévő áruk minden versenyt felülmúló olcsó árban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Meg nem felelő áruért a pénz visszaadatik.

Reiner S. Sándor

alkalmi áruháza

Szabadság-tér 15. sz.

A nagy forgalom miatt mintákat nem küldhetünk.

Kerekes Pál

gép harisnya kötészete

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harisnyák megkötésére, használt harisnyákat megjelölésre. Készít mindennemű férfi női és gyermekharisnyákat minden színben és erősségben. Továbbá gamasnit, alsószojnyát, keztyűt, gyermek ruhát, alsó inget és nadrágot trikót derekat, hálósapkát, térdmelegítőt stb. 5-1

Kisebb

háza

a belváros közelében megvételre kerestetik.

Ajánlatok „Ház” jeligével a kiadóhivatalba kéretnek.

Kitűnően égő nagy hőfoku HAZAI KŐSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fill. házhoz szállítva (legalább 5 mm. vételnél) 3.60 kor.

Kapható: Engel Gyula

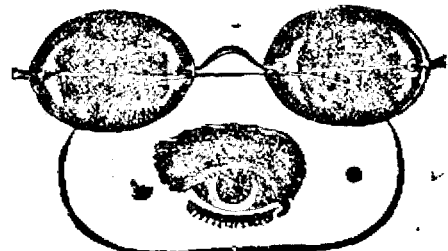
Boros Béni-tér 29. és Lövész utca I. a. üzleteiben. Telefon 521. és 175. 13

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK-SAMU

órák és látsszerész

Arad Andrassy-tér és Waltzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színbázi látsszeréseket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgóval, orrcsipek és szemüvegek arany ezüst nickel és tekenőbeka csont keretekben legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2113

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.